БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 98 (9852) | 1962 оной апрелиин 25, среда | Сэн 2 мүнгэн

СССР-ЭЙ ЗУРГААДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИ

…ет арадай һунгамалнууд …СР-эй зургаадахи зарла… …ерховно Соведэй депута… апрелиин 23-да өөрынгөө …шын сессидэ Кремльдэ …рба.

…зай Соведэй депутадууд …та Кремлиин Ехэ ордон …ожо һуугаа. Заседани… …й зал соо айлшад олон, …үдта дипломатическа …, совет, гадаадын хэб… түлөөлэгшэд бии.

…эд Л. И. Брежнев, Г. И. …ов, А. П. Кириленко, … Козлов, Н. В. Подгор… Д. С. Полянский, М. А. …, Н. С. Хрущев, В. В. …н, Ш. Р. Рашидов, К. Т. …ов, В. П. Мжаванадзе, … Щербицкий, П. Н. Деми… …гшэд правительственна …үдта ерэжэ һууба. Тиигэ… тэндэ һуугшад ехэээр …ташажа угтаһан байна.

…рейшинэнүүдэй соведэй … депутат П. Н. Демичев …ва) үгэ хэлэбэ. СССР-эй …дахи зарлалай Верхов… …едэй Союзай Соведэй …и сессиие нээхыень па… үнинэй. депутат акаде… …Е. Арбузовта — СССР… …ауканүүдай академиин …ска филиалай президиу… түрүүлэгшэдэ даалгаха …ал тэрэ оруулба. Энэ …алыень сесси нэгэн дуу… …аталан абаба.

…путат Е. А. Арбузов орол… …хэлээ. КПСС-эй XXII …н түүхэтэ шиидхэбэри… …р зоригжоһон совет ара… …ёон байгуулхы хүсэ… …улам улам ургажа бай… …э эрхэ байдалда СССР… …рховно Соведэй сесси …тэжэ тэрэ тэмдэглээ.

…ай Соведэй нэгэдэхи …нээгдэһэн тухай сонос…

…тат В. В. Щербицкий … үгэ үгтэбэ. Москва… …ховско, Ленинградска …үүдай, Украинын … бүлэг депутадуудай … Союзай Соведэй тү… …ые һунгаха дурадхал … Тиигэжэ Ленинградай …иин Смольнинско ок… … Союзай Соведтэ депу… …һунгагдаһан И. В. Спи… …е Союзай Соведэй тү… …эр һунгахые тэрэ ду… … Энэ дурадхалынь нэ… …аар абтаба.

…тын түрүүлэгшын ор… …удаар иимэ хүнүүд нэ… …аар һунгагдаа: М. А. …х (Украинын ССР), …ипаев (Казагай ССР), … Гасанова (Азербайджа…Р), М. А. Абдуразаков … ССР).

…уулан палатын засе… …дые, Союзай Соведэй, …альностьнуудай Сове… …тын заседанинуудые … гурим баталагдаба.

…Р-эй парламентска бү… …алаар Африкын на… … союз гэдэг пар… …ретарь Джон Кин тол… …той Кениин хуули … соведэй бүлэг гэшүүд …рондо айлшалжа бай… …эр Союзай Соведэй …а хабаадалсажа бай… … түрүүлэгшээр һууһан …ридонов мэдээсэбэ.

…н түлөөлэгшэдые де… … халуунаар амарша…

… сессиин зүбшэхэ …ые хэлсэжэ ороо. Ста… …үдэй соведэй нэрэ… …тат Г. И. Воробьев үгэ …ессиин зүбшэхэ зүйл… …уулагдаха асуудал… …ай дурадхал оруулба. …овет сессиин зүбшэхэ … иимэ асуудалнуу… …лха шиидхэбэри аба…

…ай Соведэй мандатна … һунгалга.

…зай Соведэй саг үр… … комиссинуудые һун…

…Р-эй Верховно Сове… …идиумэй Указуудые … тухай.

…Р-эй Верховно Сове… …иумые һунгалга.

…вэдэхи хэлсээнүүд …идхэл.

…СР-эй правительст… …Р-эй Министрнүүдэй … бүридүүлэн байгуул…

…Р-эй Верховно Сүү… …лга.

…Р-эй шэнэ Конститу…

циин проектые зохёохо тухай.

Хоёр палатануудай хамтын заседанида СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгаха, СССР-эй правительствые бүридүүлэн байгуулха шиидхэбэри абтаһан байна.

Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседанинууд дээрэ Женевэдэхи хэлсээнүүд тухай элидхэл зүбшэгдэхэ, СССР-эй Верховно Сүүд һунгагдаха, СССР-эй шэнэ Конституциин проектые зохёохо асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Союзай Соведэй сесси зүбшэхэ зүйлнүүдтэ оруулагдаһан асуудалнуудые хаража оробо.

21 хүнһөө бүридэһэн мандатна комиссиие һунгаха дурадхал депутат **А. Я. Пельше** оруулаа. Энэ дурадхалынь нэгэн дуугаар абтаа. Депутат **Л. Н. Ефремов** (Горьковско область) комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаба.

Депутат **А. В. Басовай** дурадхалаар Союзай Соведэй хуули гаргаха 31 хүнһөө бүридэһэн комисси бии болгогдобо. **Г. И. Воробьев** (Краснодарай хизаар) комиссиин түрүүлэгшэ болоо.

Депутат **Д. А. Кунаевай** дурадхалаар 39 хүнһөө бүридэһэн Союзай Соведэй бюджетнэ комисси бии болгогдоһон байна. Депутат **И. С. Сенин** (Украинын ССР) комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаба.

Депутат **А. А. Мюрисепэй** дурадхаһанай ёһоор, 21 хүнһөө бүридэһэн гадаадын хэрэгүүдэй талаар комисси бии болгогдобо. Депутат **М. А. Суслов** комиссиин түрүүлэгшэ болобо.

Иигэжэ Союзай Соведэй түрүүшын заседани дүүрэбэ.

Национальностьнуудай Соведэй заседани Кремлиин театр соо болоо.

Нүхэд **А. Н. Косыгинай, О. В. Куусиненай, А. И. Микоянай, Н. М. Швернигэй, Б. Н. Пономаревой, А. Н. Шелепинэй** правительственна ложодо ерэжэ һуухадань депутадууд, айлшад халуунаар альга ташажа угтаа.

Старейшинэнүүдэй соведэй нэрэһээ депутат **П. А. Сатюков** дурадхал оруулба. СССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи сессиие палатын үнинэй депутат О. В. Куусинендэ—КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ, КПСС-эй ЦК-гэй секретарьта нээхыень даалгаха дурадхал тэрэ оруулһан байна. Энэ дурадхалыень депутадууд нэгэн дуугаар баталан абаба.

XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин тэндэ баталагдаһан шэнэ Программаар зоригжоһон совет арад ажалайнгаа эршэ хүсые, зохёохы үүсхэлээ урдань үзэгдөөгүйгөөр дээшэлүүлжэ байна. Иимэ үедэ СССР-эй дахин һунгагдаһан Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси суглараба гэжэ **О. В. Куусинен** хэлээ.

СССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй депутадууд совет арадай урда табигдаһан түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ёһотойл хубитаяа оруулха, һунгагшадай ехэ этигэл найдабарие хүсэдөөр харюулха байха гэжэ этигэнэ гэжэ тэрэ хэлэжэ мэдүүлбэ.

РСФСР-һээ, Латвиин ССР-һээ, Литвагай ССР-һээ ерэһэн Национальностьнуудай Соведэй бүлэг депутадуудай даабаряар депутат **Н. А. Муравьева** дурадхал оруулаа. Латвиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ депутат Я. В. Пейве гэгшые Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшээр һунгахые дурадхагдаһан байна.

Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшээр депутат **Я. В. Пейве** нэгэн дуугаар һунгагдаба.

Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшын орлогшонуудаар иимэ депутадууд нэгэн дуугаар һунгагдаа: **И. А. Каиров** (РСФСР), **А. Е. Корнейчук** (Украинын ССР), **Ф. А. Сурганов** (Белоруссиин ССР), **С. Бегматова** (Киргизиин ССР).

Сессиие үнгэргэхэ гуримай баталагдаһанай һүүлээр иимэ асуудалнууд зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаба:

1. Национальностьнуудай Соведэй мандатна комиссиие һунгалга.
2. Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые һунгалга.
3. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.
4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга.
5. Женевэдэхи хэлсээнүүд тухай элидхэл.
6. СССР-эй правительствые — СССР-эй Министрнүүдэй Соведые бүридүүлэн бии болгохо тухай.
7. СССР-эй Верховно Сүүдые һунгалга.
8. СССР-эй шэнэ Конституциин проектые зохёохо тухай.

Удаалуулан Национальностьнуудай Совет палатын мандатна комиссиие һунгаба. Депутат **И. А. Шуровай** дурадхалаар 21 хүнһөө бүридэһэн мандатна комисси һунгагдаа. Депутат **М. С. Синица** (Украинын ССР) комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна.

Национальностьнуудай Соведэй хуули гаргаха 31 хүнһөө бүридэһэн комисси депутат **М. Гапуровай** дурадхалаар һунгагдаа. Депутат **Н. Зарипова** (Таджигай ССР) комиссиин түрүүлэгшэ болобо.

39 хүнһөө бүридэһэн палатын бюджетнэ комиссиие һунгахые депутат **Э. Н. Алиханов** дурадхаа. Комисси нэгэн дуугаар һунгагдаба. Депутат **М. А. Яснов** (РСФСР) комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна.

Депутат **И. Юсуповай** дурадхалаар Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар 23 хүнһөө бүридэһэн комисси һунгагдаа. Депутат **О. В. Куусинен** тэрэнэй түрүүлэгшэ болобо.

Национальностьнуудай Соведэй 31 хүнһөө бүридэһэн экономическа комисси депутат **И. А. Манюшисай** дурадхалаар бии болгогдобо. Депутат **О. И. Иващенко** (Украинын ССР) комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаа.

Иигэжэ Национальностьнуудай Соведэй заседани дүүрэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй сесси апрелиин 24-дэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

…ГАЙ ССР. **Пасваль… … хоорондын управле… …ектор-эмхидхэгшэ А. … (зүүн гарһаань) … колхозой агроном … бухгалтер Ю. … гэгшэд колхозой … түсэбые зүбшэжэ**

…СС-эй фотохронико.

Хойшолуулагдашагүй, гүрэн түрын удхашанартай хэрэг

В. ФИЛИППОВ,
КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь

Манай орондо коммунизм байгуулжа байһан мүнөө үедэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин гол зорилгонуудые КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум тодо һонороор тодорхойлжо үгэһэн байна. Зорилго юуб гэхэдэ, социалис хүдөө ажахын хизааргүй ехэ арга боломжонуудые гүйсэдөөр ашаглан хэрэглэжэ, хүдөө ажахын эдеэ хоолой зүйлнүүдые түрүүн бардамаар абадаг болоожо, һүүлдэнь тэрэниие бүри элбэг дэлбэг болгохо зорилго табигдана. Тон богонихон болзор соо совет арадайнгаа улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые мяха, һү, тоһо болон бусад эдеэ хоолой зүйлөөр гүйсэд хангаха гээшэ хүдөөгэй ажалшан, коммунист, комсомолец бүхэнэй эгээн шухала зорилго болоно.

Хүдөө ажахын бүхы эдеэ хоолой зүйл улам ехээр абадаг болохо тон ехэ арга боломжо республикымнайшье ажахы бүхэндэ гүйсэд бии. Илангаяа мяха, үхэрэй мяха ехээр абаха аргатайбди.

Олон жэлнүүдэй ажалай дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, манай республикада абтадаг мяханай эхэнхинь үхэрэй мяхан болоно гэхэ гү, али тэрэнь бүхыдөө абтаһан, гүрэндэ худалдагдаһан мяханай 60 процент болоно. Энэмнай мииншье юрын ушар бэшэ. Хэр угһаа хойшо Байгалай зүүн бэеын малшад гол түлэб үхэрэй мяха ехээр абажа худалдаад, олзо доход элбэгээр оруулдаг байгаа гээшэ. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, үбэлжэлгые үнгэргэхэнь айхабтар бэрхэтэй хүндэ байбашье һаань, эндэхи бурят, ородшье зон мал олоор үсхэбэрилжэ хүдөө ажахын тон шухала эдеэ хоолой зүйл — һү, тоһо, мяха, арһа ехээр абажа һураһан байна.

Манай эндэ совет засагай тогтоһонһоо хойшо мал үсхэбэрилгэдэ айхабтар ехэ хубилалта болоо. Хамтын ажалай тогтоһонһоо хойшо мүнөө хүрэтэр малай үүлтэр һайжаруулха талаар түйлай ехэ хүдэлмэриин хэгдэһэнэй ашаар адууһа малай ашаг шэмэ нилээд дээшэлээ. Энэ тон шухала хэрэгтэ бүхы малшадай хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй болон партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй гол анхарал хандуулагдадаг байгаа, саашадаашье хандуулагдаха ёһотой.

Мүнөө республика доторнай хуушан бурят үүлтэрэй, мүн сэбэр симментал үүлтэрэй мал үгы болонхой. Хаа хаанагүй гансал бурят үнеэн симментал үүлтэрэй буха хоёрой хоорондоһоо гараһан холимог үүлтэрэй үхэр мал колхоз, совхоз бүхэндэ үсхэбэрилэгдэнэ. Иимэ холимог үүлтэрэй мал бурят, симменталшье малһаа ашаг шэмэ ехэтэй, алишье талаараа һайн байдаг гэжэ эрдэм ухаанай шэнжэлгэ, дүй дүршэл гэршэлнэ. Ондоогоор хэлэбэл, мүнөө бидэнэй үсхэбэрилжэ байһан мал бүри урданай ашаг шэмэ багатай жэжэ бурят үүлтэрэй, мүн суута томо симментал үхэрһөөшье бүри һайн шанартай һү, мяха һураггүй ехээр үгэжэ шадаха байна бшуу. Байгал шадарай шэрүүн уларилда дадаһан нютагай үүлтэрэй малые ашаг шэмэ ехэтэй һайн үүлтэрэй малтай холихоло, түлынь гансал газар нютагайнгаа эрхэ байдалда таараха байдаг гэжэ тоолохо болоо һаа буруу гээшэ. Дүй дүршэл дээрэһээ харахада, холимог үүлтэрэй мал сэбэр симментал үүлтэрэй үхэрһөө һү шэмынгээ шанараар һураггүй һайн байдаг. Жэшээлхэдэ, холимог үүлтэрэй үнеэдэй һүн тон үдхэн, тоһолиг байхаһаа гадна, тэдэниие зүбөөр эдеэлүүлжэ һайнаар һаагаад байбал, симментал үнеэдһээ бүришье ехэ һү үгэжэ шадаха байна. Энээниие манай республикын ажахынуудай түрүү һаалишад нүхэд: Максимова, Игумнова, Петрова, Бальжинимаева болон бусад олон һаалишадай ажалай баян дүй дүршэл бодотоор гэршэлнэ ха юм.

Теэд энэнь ямар удхатайб? Холимог үүлтэрэй мал яахадаа һү шэмэ ехээр үгэнэб? Ушарынь хадаа ашаг шэмэ ехэтэй сэбэр үүлтэрэй мал нютагай үүлтэрэй үнеэн хоёрой хоорондохи түл эхэ, эсэгынгээ эгээл һайн һайн шанарые абажа гараад, саашадаа зүб харууһа, тэжээл дээрэ байхадаа ашаг шэмэ ехэтэй мал болоно бшуу. Энээниие Бурядай хүдөө ажахын институдай һуралсалай-туршалгын ажахынхидай жэшээ дээрэһээ хаража боломоор. Поселье, Гурэльбэ тосхонуудта урдань байһан колхозһоо абтаһан холимог үүлтэрэй үнеэд мүнөө наймадахи юһэдэхи жэлээ һаагдажа байбашье, зүбөөр харууһалжа, эдеэлүүлжэ, һайнаар һаахадань, тэдэнь һү шэмээ нилээд дээшэлүүлжэ, бэеыньшье шэгнүүр һураггүй ехэ, томо болоо.

Республикымнай бүхы малшадай, мэргэжэлтэдэй малайнгаа үүлтэр һайжаруулхын түлөө олон жэлдэ оролдосотойгоор хүдэлһэнэйнь ашаар холимог үүлтэрэй мал олон болоо гээшэ. Энэ манай сэгнэшэгүй ехэ баялиг. Энээнэй ашаар һү, мяха болон бусад эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр абаха хизааргүй ехэ арга боломжотойбди. Мүнөө жэлдээ үнеэн бүриһөө, дунда зэргээр 3000-4000-5000, мүн бүришье дээшээ литр һү һаадаг гайхамшагтай бэрхэ һаалишад манайда олон болонхой. Тэрэшэлэн холимог үүлтэрэй тугалнуудые һайнаар харууһалжа, арба һаратайдань тэдэнээ тус бүридэнь 280—320 килограмм шэгнүүртэй болгодог эрхим түрүү тугалшадшье манда бии. Жэшээлхэдэ түрүү тугалшад нүхэд: Бронникова, Литвинцева, Панькова, Эрдынеева, Симухина гэгшэдэй алдар соло хаа хаанагүй мэдээжэ болонхой ха юм. Тэдэнэр тугалнуудые һайнаар харууһалжа, түргэнөөр томо болгохо гэһэн мүрысөө эгээн түрүүлэн үүсхээ. Тэдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ айхабтар ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ энээнэй ашаар иимэ шухала хоёр зорилго бэелүүлэгдэхэ болоно. **Нэгэдэхинь**, түрүү тугалшадай жэшээгээр январь-февральда гараһан эрэ тугалнуудые арба һаратайдань тус бүриинь 280—320 килограмм шэгнүүртэй болгожо шадаа һаамнай, тэдэниие үшөө дахин үбэлжүүлжэ, үбһэ тэжээл, харууһанай гарза ехээр хэхэеэ болихо байнабди. Энээнэй ашаар ажахы бүхэндэ мүнөөнэйхиһөө 2—3 дахин ехэ мяхан абтаха аргатай болоно. **Хоёрдохинь**, 7—8 һара соо, үбэлэй шанга хүйтэнэй үедэ тэдэ малые эдеэлүүлээбди гэжэ үбһэ, тэжээл гаргашалхаяа болиходоо, нилээд ехэ тэжээл арьбалжа, тэрээгээрээ үнеэд болон бусад малаа тэжээхэ аргатай байнабди. Адууһа малай ашаг шэмэ элбэг ехээр абаха гэжэ оролдожо байһан хүн бүхэн эдэ түрүү тугалшадай дүй дүршэлые үдэр бүрингөө ажал хүдэлмэридэ хэрэглэхын түлөө бүхы юумэ хэхэ ёһотой.

Хэнэйшье мэдэһээр һү, мяха элбэг ехээр абадаг болохо гэбэл, һүрэг соогоо үнеэдэйнгээ тоо толгойе эрид олошоруулжа, жэлдээ зуун үнеэн бүриһөө шадаал һаа, тугал олоор түлжүүлхэ хэрэгтэй.

Энээнтэй дашарамдуулан хэдэн иимэ баримтануудые харуулмаар.

Бичурын аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Афанасьев энэ жэлдэ бүхы эмэ хашараг, гунжадайнгаа 30 процентые

(Үргэлжэлэлынь. 4-дэхи нюурта)

ЛЕНИНЭЙ ИЛАГДАШАГҮЙ ТУГ ДОРО

ССР Союзай Ехэ театр соо болоһон баярай суглаан

Бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн ажалша хүнүүдтэ хизааргүй инаг хайрата нэрэ бии юм. Тэрэ хадаа одон шэнгээр хүн түрэлтэнэй замыень гэрэлтүүлжэ байдаг. Энэ нэрэ — Ленин. Хүнэй эрхэ сүлөөгэй түлөө, тэрэнэй бодото һайхан зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ уряалдаг хэтэдээ мүнхэ нэрэ.

Манай ороной арадуудай Лениндэ инаг дуратай байһаниинь тэрэнэй захяа заабаринуудта үнэн сэхэ байһандань, эдэ арадуудай баатарлиг ажал хэрэгүүдтэ, дүлэтэмэ советскэ патриотизмда эли тодоор харагдана бшуу. Агууехэ багшынгаа хараалһан зам шууд сэхээр баримталжа, тэдэнэр өөһэдынгөө арюун һайхан уг зорилго—коммунизм тээшэ дабшана.

Коммунистическэ общество байгуулха замда манай партиин XXII съезд бүхэдэлхэйн түүхэтэ удхашанартай шата мүн болоо. Тэрэ хадаа хэтэ үеын удхашанартай документ —КПСС-эй шэнэ Программа баталан абаһан байна. Мүнөө үеын коммунистическэ энэ манифест научна коммунизмын гайхамшаг илалта болон бүхы түбинүүдтэ угтагдан абтаа.

Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойе совет арад Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин асари ехэ Программые бэелүүлхын түлөө зохёон байгуулхы бурьялма ажал хэрэгээ түлэг дундаа эрхилэн байжа угтаба.

Апрелиин 22. ССР Союзай Ехэ театр. Совет засагай мүндэлжэ байһан үедэ Ильичын хэлэһэн зориг бадаруулма үгын нэгэнтэ бэшэ зэдэлһэн заал. Сценын тэг дунда—улаан тугай нюур талада В. И. Ленинэй томо портрет харагдана. Дайшалхы тугуудай дэргэдэ сэрэгэй хүндэлэлэй харуул зогсонхой. «1870—1962» гэһэн тоонууд аржылдан яларна. Сценэ дээрэ: «Ленинизмын бүгэдые илагша туг мандаха болтогой!» гэһэн үгэнүүд бэшээтэй.

Энэ заал соо хүдэлмэришэд, эрдэм наукын ба соёл культурын ажал-ябуулагшад, колхознигууд, Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд, хилын саанахи айлшад дүүрэн сугларанхай.

Үдэшын 5 час. Нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Ш. Р. Рашидов, К. Т. Мазуров, В. П. Мжаванадзе, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. Н. Шелепин, үнинэй коммунистнууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, коммунис бригадануудай хүтэлбэрилэгшэд, элитэ ехэ эрдэмтэд, конструкторнууд, сэрэгэй дарганар президиумдэ һууринуудаа эзэлнэ. Эндэ сугларагшад тэдэниие нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтана.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаае Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев нээбэ. **Тэрэ иигэжэ хэлээ:**

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Агууехэ оюун бодолто ба революционер, манай Коммунистическэ партиие, Совет гүрэниие байгуулагша, түрүү хүн түрэлтэнэй вождь— Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойе совет арад, бүхы дэлхэйн түрүү хүнүүд мүнөөдэр баяр ёһололой ороон байдалда тэмдэглэжэ байна.

Коммунис эхи үндэһэ дээрэ дэлхэйе шэнэдхэн хубилгаһан ушар Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй нягта холбоотой юм. Тэрэ хадаа мүнөө үеын агуу ехэ революционно хубилалтануудай эхи табигшань байгаа һэн. Хабарай наран шэнгээр марксистско-ленинскэ һургаалай гэрэл мүнөө бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы булан тохойнуудта элшээ сасанхай.

Марксизм-ленинизм эрхэ сүлөө болон зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ хэдэн миллион, хэдэн арбаад миллион шэнэ шэнэ хүнүүдые жагсаан бодхоогоо, жагсаан бодхооһооршье. Бүхы дэлхэйн ажалшадай хэжэ байгаа сүлөөрэлгын тэмсэл хабарай эбхэрмэ уһан шэнгээр манай планетэһээ хуушанай, хосорон һалажа байгаа капиталис дэлхэйн бүхы бузар шабха шабар, бурии үгы хэжэ байнхай.

Мүлжэгшэ байгуулалтые унагаахын түлөө тэмсэлдэ Ленин ба тэрэнэй байгуулһан коммунистнуудай парти болбол манай ороной хүдэлмэришэн анги ба ажалшадые жагсаан бодхоогоо һэн. Ленинэй нэрые һанан дурдан ябажа, ленинизмын туг доро бидэнэр элитэ ехэ илалтануудые түйлаабди, дэлхэй дээрэ анха түрүүшын социалис гүрэниие байгуулаабди. Али бүхы бэрхэшээлнүүдые дабан гаража, парти хадаа манай арадые коммунизм тээшэ эгээл зүб, Ленинэй зааһан замаар шууд зоримгойгоор хүтэлөө, хүтэлжэшье байһаар.

Ленинэй үзэл сурталай үндэһэ һүури дээрэ парти хадаа өөрынгөө гурбадахи Программа—коммунистическэ общество байгуулха Программа зохёогоо.

Агууехэ Ленинэй нэрые һанан дурдан ябажа, Ленинэй үзэл сурталай туг доро бидэнэр коммунизмын яларан толоржо байгаа орьёл өөдэ бата найдамгайгаар дабшанабди, энэ орьёлдо хүрэхэбди! **(Үни удаан альга ташалган).**

Ленинэй үзэл суртал, марксизм-ленинизмын үзэл суртал манай зүрхэ сэдьхэлдэ, бүхы ажалшадай зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэ мүнхэдөө хадуугдан ябахал, хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүй—коммунизмын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулхал. **(Үни удаан альга ташалган).**

Нүхэдүүд, Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр гүйсэһэн ойдо зорюулагдаһан баярай суглаае нээхыемни зүбшөөгыт. **(Альга ташалган).**

Советскэ Союзай гимн гүйсэдхэгдэнэ.

Элидхэл хэхынь тулада КПСС-эй Центральна Комитедэй секретарь нүхэр Л. Ф. Ильичевто үгэ үгтэнэ **(Альга ташалган).**

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Ленинэй зааһан замаар коммунизмын илалта тээшэ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойдо зорюулагдажа Москвада болоһон баярай суглаан дээрэ нүхэр Л. Ф. Ильичевой хэһэн элидхэл

Нүхэдүүд!
Арад зоной зол жаргалай түлөө тэмсэһэн агууехэ тэмсэлшэдэй нэрэнүүдые хүн түрэлтэнэй дурасхаал тон энхэргэнээр, инаг дуратайгаар хадагалжа ябадаг.

Владимир Ильич Ленинэй нэрэ тэдэнэй дунда онсо һуури эзэлнэ. В. И. Ленинэй ажабайдалайнь баатаршалга жэшээлэшэгүй ехэ. Тэрэнэй үзэл суртал, тэрэнэй хэрэг мүнөөнэй болон ерээдүйн үетэнэй хуби заяанда мартагдашагүй ашата нүлөө үзүүлээ. В. И. Ленинэй ажал-ябуулгань гүн гүнзэгы, заха хизааргүй. «Газар дээгүүр ябажа гараһан хамаг хүнүүдһээ эгээл эрхим жэшээ боломоор хүн»— тэрэ хадаа шэнэ дэлхэй байгуулхын тула өөрынгөө гайхамшаг бүхы амиһые зорюулһан тиимэл дэлхэйн хүн байһан юм.

«Ленин шэнгеэр» хүдэлхэ, өөрынгөө ажабайдал зохёон байгуулха гээшэ манай үе сагай хүнэй эгээл дээдэ зэргын уг зорилго мүн.

Манай мартагдашагүй багша ба вождиин түрэһэн үдэр бидэнэр Ленинэй хэтэдээ мүнхэ сэсэн ухаан бодолдо дахин дахин һүгэдэнэбди, өөһэдыгөө шалганабди, тэрэнэй агууехэ захяа заабаринуудые дүүргэһэн тухайгаа Коммунистическэ парти, Совет гүрэнние байгуулагшада элидхэнэбди.

Октябриин социалистическэ революциин илаһанай һүүлээр удангүй В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Капитализмые ба тэрэнэй үлэгдэлнүүдые усадхан үгы хэһэн, коммунис ёһо гуримай үндэһэ һуури нэбтэрүүлһэн ушар мүнөө эхилжэ байгаа бүхэдэлхэйн түүхын шэнэ үе сагай гол удхань болоно». (Зохёолнууд, 31 том, 365 нюур). Тиигээд оройдоол дүшэн жэлэй үнгэрөөд байхада, XXII съезд—коммунизм байгуулагшадай съезд дээрэ парти баяр баясхалантайгаар иигэжэ соносхоо: мүнөө үеын совет хүнүүд коммунизмын үедэ ажаһууха!

Мүнөөдэр В. И. Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, совет арад омог баяртайгаар иигэжэ хэлэхэ байна:

—Хүндэтэ Владимир Ильич! Парти, тэрэнэй Центральна Комитет бидэнние тон зүбөөр, шинни зааһан замаар шууд сэхэ хүтэлнэ! Коммунистическэ общество байгуулха шиидхэхы зорилгонуудые шууд шиидхэхээр дабшанабди!

I.

Ленинтээ партн зүбшэнэ

Нүхэдүүд! Капитализмһаа социализмда шата дамжан орохо үе сагай ниитын хүгжэлтэдэ марксизм-ленинизм шэнгеэр өөрынгөө үе сагай ниитын хүгжэлтэдэ нүлөө үзүүлһэн ба үзүүлжэ байһан тиимэ ехэ революционно нүлөөтэй ондоо һургаалые түүхэ мэдэхэгүй. Маркс—Энгельс—Ленинэй һургаал мүнөө хэдэн миллион хүнүүдэй һургаалынь ба тугынь болонхой.

К. Маркс ба Ф. Энгельс хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй имагтал эхин шатын дүй дүршэл үзэһэн байгаа. Тэдэнэр коммунис ерээдүйе уридшалан мэдэһэн юм, зүгөөр тэрэнние бодотоор байгуулха арга боломжогүй байгаа һэн. Тад ондоо эрхэ байдалда В. И. Ленинэй революционно ажал-ябуулга дэлгэрһэн юм. Ниитэ-политическэ хараа бодол тон ехээр үргэдэһэн байгаа. Өөдөө гаража ябаһан капитализмын яһала амгаланшагаар, аажамаар хүгжэжэ байһан шатын орондо социальна эрид хурса зүрилдөөнүүдтэй империализм хүгжэн ерээ бэлэй. Хүдэлмэришэн анги дэлхэйн дэбжэлтын шиидхэхы хүсэн болотороо ургаһан юм. Колониальна Зүүн зүг ехэ политикын зам дээрэ гараһан байгаа.

Пролетарска революцинуудай үе ерээ һэн.

Хүн түрэлтэнэй мүлжэгдэжэ байһан үе сагай орондо тэрэнэй бодото коммунис түүхын заабол ерэхэ байһые К. Маркс ба Ф. Энгельс научна ёһоор үндэһэлэн баримталаа һэн. В. И. Ленин, тэрэнэй байгуулһан парти 1917 оной октябрьда энэ түүхын түрүүшын хуудаһа нээһэн байгаа.

Хэрбээ XIX зуун жэлдэ научна коммунизм үшөөл ехэнхидээ үзэл бодолой тэмсэлээр дүүрэдэг байгаа һаа, харин XX зуун жэлдэ тэрэ хадаа революционно тэмсэлэй үргэн ехэ зам дээрэ гараа һэн. В. И. Ленин шэнэ общество байгуулха тодорхой замуудые гансал теоретическэ талаарнь үндэһэлэн харуулаа бэшэ, мүн тэрэнэй фундаментда гол шухала үндэһэ һуури табиһан, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнние байгуулаад, толгойлһон байна. Түүхын шэнэ дүй дүршэлдэ түшэглэн, В. И. Ленин шэнэ, коммунис дэлхэйн түхэл шарайе бүри эли тодоор хараһан, тайлбарилжа үгэһэн байха юм. Коммунизм тээшэ дабшаха гол шатануудые тодорхойлһон манай партиин нэгэдэхи ба хоёрдохи программануудые зохёолго тэрэнэй нэрэтэй нягта холбоотой.

Түүхын үмэнэ В. И. Ленинэй түйлай ехэ аша габьяань юуб гэхэдэ, шэнэ түхэлэй парти—научна коммунизмын парти, новаторнуудай парти байгуулһан ябадал мүн болоно. Тэрэ хадаа партиие ерээдүйдөө зориг бадаруулхы этигэл найдабаритайгаар хүмүүжүүлһэн, партиин теоретическэ, политическэ ба эмхидхэлэй бата бэхи үндэһэ һуури байгуулһан, тэрэнэй зэргэнүүдэй булад шэнги бата нэгэдэлые дабтан шэрээһэн юм.

Манай парти Ленинэй туг хододоо дээрэ үргэжэ, арюун нангинаар хадагалжа ябаа.

Бэрхэшээлнүүдые дабан гаража, троцкистнуудтай, баруунай ба элдэб янзын урбагшадтай тэмсэхэдээ улам батажаад, парти хадаа манай орон дотор социализмын бүрин ба эсэслэн илаха ябадал хангаа. Ямаршье шуурган болон гашуудал зоболон, коммунизмын дотоодын ба гадаадын дайсадай ямаршье добтололгонууд Ленинэй тугые хуряаха хэрэгтэ партиие баадхажа шадаагүй. Парти болбол марксизм-ленинизмын һургаалда харша Сталинда һүгэдэн шүтэхэ ябадалые эрид шууд буруушааган, партийна ба гүрэнэй ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые һэргээгээд, улам саашань хүгжөөгөө. Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэхэ ябадалай аюулта хойшолонгуудые усадхаһан, партида харша Маленков, Молотов, Каганович болон бусадай фракционно бүлэгые үзэл бодолойнь, политическэ талаарнь үй бута сохиһон ушар хадаа манай партиин, Никита Сергеевич Хрущев түрүүтэй тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй агууехэ баатаршалга мүн.

В. И. Ленинэй һүүлээр партиин ажал-ябуулгада ленинскэ ёһо гурим һүүлэй жэлнүүдэйхидэл адляар үшөө хэзээдэшье иимэ гүнзэгы, эли тодо байгаагүй юм.

КПСС-эй XX съездын хараалһан партиин гол хараа шугамай бүрин илан мандаһан ушар манай Эхэ оронoй түүхэтэ хүгжэлтынгөө шэнэ шатада—коммунистическэ общество үргэн далайсатайгаар байгуулха шатада орохынь тулада али бүхы эрхэ нүхэсэл бэлэдхээ һэн. Түүхэтэ XXII съездын баталан абаһан КПСС-эй шэнэ Программа дотор коммунизм байгуулха гол зорилгонууд тобойсо харуулагданхай.

Манай парти болбол советскэ обществын ажал-ябуулгын ленинскэ ёһо гуримуудые һэргээгээд, улам саашадань хүгжөөһэнэй, ажахын болон соёл культурын байгуулалтын шиидхэхы һалбаринуудта ленинскэ ёһоной зоримгой революционно хубилалтануудые бэелүүлһэнэй, Ленинэй ухаан бодолой эрдэни баялигые, теоретическэ творчествын талаар ленинскэ онол арганууды шадамараар хэрэглэһэнэй ашаар өөрынгөө шэнэ Программа зохёожо шадаа юм. КПСС-эй Программа научна бата үндэһэ һуури дээрэ зохёогдонхой.

XXII съезд дээрэ Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ һэн: «Гурбадахи Программаяа бэлэдхэхэдээ бидэ саг үргэлжэ Ленинтэй зүбшэдэг, тэрэнэй сэсэн мэргэн хараа заабаринуудһаа, социализм ба коммунизм байгуулха тухай тэрэнэй сэсэн мэргэн үзэл сурталһаа эшэ үндэһэ абадаг байгаабди».

К. Маркс ба Ф. Энгельс коммунистическэ обществын дээдэ шатын юрэнхы түхэл шарай зураглаа һэн. В. И. Ленин болбол манай Эхэ оронние социалис үндэһэ һуури дээрэ шэнэдхэн хубилгаха түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай тодо һонор түсэб болгон научна коммунизмын теориие хүгжөөгөө һэн. КПСС-эй шэнэ Программа урагшаа дабшаха удаадахи алхам хэжэ, экономическа үндэһэ һууриһаа эхилээд, тэрэнэй эрхэтэдэй ёһо заншалай гуримууд хүрэтэр коммунизм байгуулха хүдэлмэриин тодорхой түсэб элиршэлжэ үгэнэ.

Партиин шэнэ Программа—бодото ленинскэ программа, ленинизмын хүгжэлтэдэхи шэнэ бүлэг мүн.

II.

Ленинэй үзэл суртал бэелүүлэгдэжэ байна

Нүхэдүүд! Коммунизм байгуулха үедэ ехээр хүгжэнги материально-техническэ үндэһэ һуури, хүсэн түгэлдэр үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые байгуулха тээшэ шиидхэхы шатань мүн болоно гэһэн Ленинэй заабариһаа манай парти хододоо энэ үндэһэ абадаг байгаа, мүнөөшье абадаг юм. В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, «бидэ коммунизмые имагтал экономическа талаараа үндэһэлэгдэһэн байхадань лэ сэгнэдэгбди». Шэнэ обществын ехээр хүгжэнги экономико байгуулһанай үндэһэ һуури дээрэ ба тэрэнние байгуулха үедэл «хүн бүхэнһөө шадабаринь зэргээр, хүн бүхэндэ хэрэглэмжынь зэргээр» гэһэн ёһо гурим бэелүүлжэ, ниитын коммунис харилсаануудые байгуулжа, шэнэ хүнние хүмүүжүүлжэ болохо юм.

Энээнһээ ондоогоор шэбшэн бодомжолжо, хүдэлжэ байбал, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ түйлагдаһан хэмжээе хараадаа абангүйгөөр шэнэ харилсаануудые бушуулан бии болгожо эхилбэл, Ленинэй һургаалда урбаһан удхатай болохо бшуу.

Ехээр хүгжэнги экономическа үндэһэ һууригүйгөөр коммунизм байгуулхын аргагүй, нимэ үндэһэ һууринь «газар таряалангыеньe шэнэдхэн хубилгажа шадаха машинна томо промышленность байжа болохо юм» гэжэ В. И. Ленин саг үргэлжэ һануулдаг һэн. Совет засагай түрүүшын, ехэ хүндэ жэлнүүдтэ Владимир Ильич хадаа оронoо электрификацилгын түрүүшын түсэб зохёохо, социалистическэ индустриие хүгжөөхэ түсэбүүдые зохёохо, Урало-Кузнецкэ нүүрһэнэй металлургическа үндэһэ һуури байгуулха, Курска магнитна аномалиие шэнжэлхэ ба мүн лэ амин шухала бусад олон үүсхэл гаргаһан хүн байгаа.

Хэрбээ Советскэ Союз дэлхэй дээрэ эгээл эрхим һайн промышленностьтай гүрэн болоод, дэлхэйн научна ба техническэ дэбжэлтын манлайда ябаа һаа, энэ ушар нэн түрүүн Ленинэй агууехэ үзэл сурталые манай парти, совет арадай бодотоор бэелүүлһэнэй аша үрэ мүн болоно.

1923—1961 онуудта СССР-эй хүндэ промышленностиин бүтээһэн продукциин гол шухала зүйлнүүдэй ургалта тухай тоо баримтануудые Америкын Холбоото Штадуудай энэл үеынхитэй сасуулан харуулая.

1923 ондо Советскэ Союз оройдоол 615 мянган тонно булад үйлэдбэрилдэг; 11,5 миллион тонно нүүрһэ (шулуун нүүрһэндэ оруулан тоолоходо); таба миллион тоннoһоо бишыха үлүү нефть; 300 мянган тоннoһоо бага цемент үйлэдбэрилдэг байгаа. Бидэнэр тиихэдэ Америкын түйлаһан хэмжээнһээ: буладаар — 74 дахин, нүүрһээр — 52, нефтеэр — 19 ба цементээр 87 дахин гээгдэдэг байгаабди. Үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо Советскэ Союз дотор булад үйлэдбэрилгэ 115 дахин, нүүрһэ — 39, нефть — 31 ба цемент 188 дахин ехэ болоо. Харин США-гэй үйлэдбэри оройдоол хоёр—гурба дахин ехэ болоо, тиихэдэ нүүрһэ малталга бүри бага болоһон байна.

Энээнэй эсэстэ үйлэдбэриин хэмжээнэй тэнсүүриншье тад ондоо болоо. 1961 ондо совет үйлэдбэри америкынхитэй сасуулхада: буладаар — 78 процент; нүүрһээр — 118 процент; нефтеэр — 47 процент; цементээр — 94 процент ээлдэг байгаа.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һууриин гол шухала хуби—хүндэ индустриие, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые улам саашадань хүгжөөхэ, арад зоной энхэ тэниглэн байдал хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха

Л. Ф. Ильичев.

гэһэн хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэн, манай парти ленинскэ ёһоор ажал хүдэлмэрөө эрхилнэ.

Имагтал буруу суртал баримталагшад ба ревизионистнуудай худхаляашад хүндэ индустри ба хэрэглэмжын зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые, промышленность ба хүдөө ажахые өөһэд хоорондонь зүришэлдүүлжэ болохо юм. Социалис үйлэдбэриин үргэдэн хүгжэдэг теори хадаа хүндэ индустриин шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг байхатайнь зэргэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудые тааруугаар, тэгшээр хүгжөөхэ эрилтэ табина.

Советскэ Союзай хүдэлмэришэн анги коммунизм байгуулха хэрэгтэ түрүү үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ.

Промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ түсэбүүд нилээд үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэнэй эсэстэ СССР-эй промышленна үйлэдбэриин хэмжээн долоон жэлэй турша соо урдань хараалагдаһан 80 процентээр бэшэ, харин тухайлхада хоёр дахин ехэ болохо байна. 1962 ондо манай промышленность гурбан үдэр бүри, бүхэли 1923 онойхидо орходоо ехэ продукци бүтээн гаргана. Энэ жэлэй гансахан лэ нэгэдэхи кварталай турша соо В. И. Ленинэй ажаһууһан һүүлшын бүхэли жэлэйхидэ орходоо промышленна продукци гуша дахин ехээр үйлэдбэрилэгдөө, тиихэдэ капитальна һомололгын хэмжээн 23 дахин ехэ байгаа.

Хэрбээ бүхы арга боломжонуудаа хэрэглээд байгаа һаамнай, тэдэнние зүбөөр, бүрин дүүрэнээр ашаглажа һураа һаамнай, советскэ промышленностиин амжалтанууд бүри нилээд ехэ байха һэн. Хэрбээ хүдэлмэришэн, инженер, үйлэдбэриие эмхидхэгшэ бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, продукци ехээр абахын ба шанарыень һайжаруулхын тулада бүхы арга боломжонуудаа хэрэглээд байгаа һаань, коммунизм тээшэ манай дабшалта бүри ехээр түргэдхэгдэхэ һэн.

Социалистическэ промышленность хадаа бусад бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын, нэн түрүүн хүдөө ажахые дэбжээхын тулада бүри мүнөө түйлагдаад байһан үндэһэ һуури болоно.

Ашаг ехэтэй хүдөө ажахы—коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һууриин шухалын шухала нэгэ хуби мүн. Тэрэнние улам саашадань хүгжөөхэ хэрэг болбол улад зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдһээ хүдөө ажахын үйлэдбэриин гээгдэлые дабан гараха гэһэн эрилтэ сухаришагүйгөөр табина.

Партиин Центральна Комитет мартын Пленум дээрэ тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэг богонихон болзор соо хүдөө ажахын үйлэдбэриие мүнөө үеын эрилтын хэмжээндэ хүргэхэ арга олгохо юм. Хүдөө ажахые шэнэ гуримаар хүтэлбэрилхэ гээшэ эдэ хэмжээнүүдэй дунда шухала һуури эзэлнэ.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ аппарадые байгуулха тэрэ үедэ, Ленинэй зааһан заабаринууд, энэнь гэмшэлтэй, бэдотоор бэелүүлэгдээгүй һэн гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглээ һэн. Ажахые ударидахадаа саарһа тогтоолоор бэшэ, харин эрдэм наукын түйлалта ба түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэриие сэхэ эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ В. И. Ленин һургадаг байгаа. Анха түрүүн коммунизм байгуулагша һэн тула В. И. Ленин хуушарһан юумые зоримгойгоор шууд хаядаг, шэнэ юумые бэдэрдэг, хэрбээ шухала болоод байгаа һаань, зүб зам олотороо эрид хубилалта хэдэг, хуушарһан юумые эбдэжэ хаядаг, хэһэн юумэеэ дахин шэнээр хэдэг байгаа һэн.

Парти болбол хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ аппарадые үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгажа байна, тодорхойлон хэлэбэл,—политическэ болон экономическа удхашанарыень хараадаа абан, тэрэнние шэнээр байгуулжа байна. Нютагуудтахи үйлэдбэриин управлениинүүдые, демократическа үндэһэ һуури дээрэ управлениинүүдэй соведые, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ комитедүүдые эмхидхэлгэ— промышленность ба барилгын шэнэ гуримаар хүтэлбэрилхэ тушаа 1957 ондо партиин хэһэн реформотой адли шухалын шухала реформо мүн.

Энэ реформо багашье бэшэ һайн үрэ дүнгүүдые үгэхэ байһандань һэжэглэлтэгүй.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хүнүүдэй материальна урмашалые нарин нягтаар сахилгын шухала байһые партиин XXII съезд үшөө дахин онсолон тэмдэглээ. Ажал хэхэ материальна болон моральна урмашалые шадамараар таарулан хэрэглэхэ, ажалай эрхим үльгэр жэшээ дээрэ бүхы ажалшадые хүмүүжүүлхэ гээшэ коммунизм тээшэ дабшалгын эгээл зүб ленинскэ зам гэжэ парти тоолоно.

Коммунизм хадаа хэрэгтэй сооhь эд зүйл хубаарилха гэһэн удхатай гэжэ зарим нэгэн нүхэд бодомжолдог байна. Теэд тиимэ юм һаань, «түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй» ашаар үшөө мүнөө энэ ёһо гуримда орожо болохогүй юм гү? Имагтал иигэжэ бодомжолдог бэшэ, зүгөөр үсөөн бэшэ ушарта ажалай түлбэри ба материальна баялигуудые нэгэн адляар хубаарилха ябадал бодото дээрэнь нэбтэрүүлхые һэдэдэг, түлөөһэгүй хангалга ба хүнгэлэлтые үргэдхэхэ талаар үндэһэ һууригүй яарал гаргадаг байһаниинь гэмшэлтэй. Зүгөөр эдэ нүхэд гол шухала зүйлычь, тодорхойлон хэлэбэл, коммунис ёһоор хубаарилга хадаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые дээдэ шатадань хүрэтэр хүгжөөхэ, ажалые түрүүшын амин шухала эрилтэ болгохо гэһэн ябадалые харааһаа алдажархина бшуу.

Иимэ үеын ерэтэр ажалай хэмжээнэй ба хэрэглэмжын хэмжээнэй хойноһоо обществын зүгһөө эгээл нарин нягта хиналта хэрэгтэй гэжэ В. И. Ленин онсолон тэмдэглэдэг байгаа.

Манай парти—научна коммунизмын парти мүн. Тэрэ хадаа тэмтэржэ байгаад бэшэ, харин «нэгэл газартаа байха» ябадалда эсэргүүгээр, сагһаа урид урагшаа «зүнэй» ёһоор дугташаралгада эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэн, материальна ба оюун бэлигтэй эрхэ нүхэсэлэй бэлэдхэгдэхэтэй ба бии болон хүгжэхэтэйнь зэргэ шэнэ зорилгонуудые табидаг ба шиидхэдэг юм. Хэрэглэмжынь зэргээр хубаарилгые сагһаань урид нэбтэрүүлбэл, тэгшэ адляар хубаарилха, коммунистическэ общество байгуулгын хүгжэлтые удааруулха коммунизмын үзэл сурталые нэрэ хүндэгүй болгохо ябадалда хүргэхэ һэн.

Социализмын эрхэ байдалда промышленностиие хүгжөөлгэ, хүдөө ажахые дэбжээлгэ миин юрын зорилго бэшэ, харин хүнүүдэй ажабайдалые һайжаруулха хэрэгтэ алба хэдэг юм.

КПСС-эй шэнэ Программа дотор промышленностьда түрүү һуури үгтэнхэй, промышленностиин аша туһада промышленностиие хүгжөөлгэдэ түрүү һуури үгтэнхэй гэһэншүүгээр манай дайсад баталан шашахые һэдэдэг. Тиимэ бэшэ гээд бидэ харюусанабди, манай Программа соо али бүхы талаһаа коммунизмда научна үндэһэ һуури үгтэнхэй, түрүүшын ээлжээндэ экономикые, илангаяа промышленна үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэг хараалагдана, зүгөөр тэрээн соо түрүү һуурииень тад ондоо юумэн эзэлдэг: тэрэ хадаа хүнэй түрүү һуури эзэлдэг байһые соносхоно!

Манай партиин хараа бодол—ленинскэ хараа бодол мүн. Партимнай саашадаа промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахые дэбжээхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ, транспорт болон хэлхеэ холбоо улам һайжаруулха, шэнэ городууд, заводууд, фабриканууд, шахтанууд, домнонууд, электростанцинууд, уһалалга хэхэ түхеэрэлгэнүүдые, тэрэшэлэн, һургуулинууд, больницанууд, клубууд болон байрын гэрнүүдые барюулха байха.

Юунэй тулада иимэ юумэн хэгдэнэб? Хүнэй туһада, хүнэй зол жаргалай тулада зорюулагдана! Парти, элитэ ехэ, үнэн сэхэ ленинец, Н. С. Хрущев түрүүтэй Центральна Комитет шэнэ Программаар зэбсэгжээд, Ленинэй зааһан хараа шугамаар коммунизмын илалта тээшэ совет арадые найдамтайгаар хүтэлнэ.

III.

Шэнэ хүнние хүмүүжүүлгэ

Коммунизм байгуулха гээшэ орёо нарин ябуулга болоно. Энэмнай обществын бүхы бүридэлые, тэрэнэй экономикые, хамаг зоной харилсаануудые, ажаһуудалые, хүнүүдэй суртал бодолые шэнэдхэн хубилгаха гэһэн удхатай бшуу. Тиимэл ушарһаа ниитын коммунис харилсаануудые бүридүүлэн мандуулха асуудалда парти иимэ ехэ анхарал хандуулдаг байна. Социалис гүрэнтэ байдалые коммунис ёһоной ниитын захиргаан болгон хүгжөөхэ асуудал жэшээ болгон абаад үзэе. Энэ хэрэгтэ амжалтануудай түйлагдаһаниинь түбхын түрүүндэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, социалистическэ демократиие бүхы талаарнь хүгжөөн, обществын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ бүхы эрхэтэдые хабаадуулха шухала гэһэн Ленин багшын заабаринуудые партимнай сэхэ шууд бэелүүлнэ.

Совет хүн бүхэн обществын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой!—энэ хадаа манай уряа, манай зорилго болоно.

Улад зон обществые хүтэлбэрилгэдэ хаана һураха юм? Ниитын, гүрэнэй, политическэ хүдэлмэриин дадал дүршэл олгохоор университет, һургуули бии гээшэ гү?

Тиимэ һургуули бии. Энэмнай түбхын түрүүн манай агууехэ парти болоно; энэмнай—соведүүд; энэмнай—профсоюзууд, комсомол, манай ниитын бүхы организацинууд болоно. Гүрэнэй болон ниитын эмхинүүдэй ажал-ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадаагүй һаа, гүрэнние хүтэлбэрилжэ һурахын аргагүй. Дуһал уһан сугларжа, далай, океанууды бүридэдэгтэл хүн бүхэнэй үдэр бүриин, обёорогдохооршье бэшэ, юрэнхы хүдэлмэриһөө ниитын эмхидэлэй ажабайдал болон ажал-ябуулга, тэдэнние хүтэлбэрилхэ ябадал бүридэдэг байна.

Шэнэ хүнние хүмүүжүүлэн болбосоруулха гээшэ дэлхэйе коммунис ёһоор шэнэдхэн хубилгаха эгээн бэрхэтэй, харюусалгатай хэрэг.

Энэ зорилгын тон орёо тухайда В. И. Ленин нэгэнтэ бэшэ онсолон тэмдэглэдэг байгаа. «Онсо тусхай парнигууд ба теплицэнүүд соо болбосоруулагдаһан онсо һайн һайхан ябадалтай хүнүүдһээ бэшэ, харин «хэдэн зуун, мянган жэлэй богоолшолгоор, крепостной дарлалтаар, капи-
талимзмаар муудхаагдаһан
зонһоо бүридүүлжэ к…
низм байгуулха ушарта…
логдохо» гэжэ Ленин
һэн. (Зохёолнуудай 2…
томой 365-дахи нюур).
Иимэ зорилгые ниитын
нэ байгуулалта бэелүүлж
даха гэжэ В. И. Ленин
ришэгүйгөөр этигэдэг б…
Манай орон дотор
ёһоной байгуулалта хэ…
арбаад жэлэй турша соо
шон мандажа байна. Ти…
шье, дэлхэйн бүмбэрсэг
лан тохой бүриһөө хара…
шэнэ табилангай, ажа…
лые коммунис ёһоор шэ…
хубилгаха арюун нанги…
долоор нэбтэрһэн хүн…
орон дотор урган мүн…
Совет хүнүүд дайшалхы
таршалга, ажалай габьяа
зориг, энэрхы сэдьхэл…
жа, бүхы дэлхэйн арад…
хүндэлэлдэ хүртэһэн, д…
дадаг болоһон байха юм
вет хүнүүдэй, манай г…
шаг залуушуулай үндэр…
мэдэрэл капитализмын…
полшодой хоро шарые…
гана. Совет арадай пол…
скэ болон соёл болбос…
ургалта, коммунизмда…
байдагынь тэдэ номно…
айлган һүрдөөнэ.
Шэнэ хүнние—агууех…
зорилготой, һайн һайха…
шалтай хүнние хүмүү…
болбосоруулжа байн…
манай партиин гол ш…
түйлалтануудай нэгэн…
Манай парти XXII…
дээрээ, шэнэ Программ…
роо коммунис ёһоор…
жуулгын асуудалнууд…
тийна организаци бүхэ…
хы олониитын ажал-яб…
гол анхарал хандуулһа…
на. Улад зондо партиин…
үзэл бодолой талаар ну…
бүхы арга хэрэгсэл…
эдэбхитэй, хүсэ ехэтэй…
хо шухала. Ажалшады…
мунис ёһоор хүмүүжүү…
рэгтэ партиин үнэн т…
шань болоһон ленинскэ…
дын» 50 жэлэй ойе сов…
нууд ехэ һайндэрэй ту…
тэмдэглэхэ бэлэдхэл…
байнхай.
Шэнэ хүнние хүмүү…
болбосоруулха тээшэ…
дай ухаан бодолдо үлэ…
шанай хог үлэгдэлнүүд…
гүү, дайсан харша бүр…
үзэл бодолой хорото…
дэ эсэргүү тэмсэл, а…
хурса, эбсэшэгүй шан…
сэл болоно. Энэ т…
уламжалан, ажалшад…
лективүүдэй политичес…
ральна болбосорол ту…
хархадаа, үйлэдбэри…
бүүдые дүүргэхын тул…
тухай ехэ оролдолгын…
дадаг шэнги тиимэл ор…
гаргаха, «ёһо заншалай…
лаар голодоһоной» гар…
байбал, үйлэдбэри д…
лодоһо гаргагшадые з…
шэнги тиимэ шангаар…
гэһэн эрилтэ табигда…
Ёһо заншалай, үзэл…
талаар гээгдэл гараха…
лэдбэриин гээлтэ хоро…
ехэ хохидолой общест…
хёолдодог байһые анх…
абангүй орхижо болож…
Хонжоо наймаа хэд…
гэ үгэдэг, хулигаанта…
гай хэдэг, хара амяа…
албан хойрогоор а…
хуушан байдалай хоро…
хай хог үлэгдэлнүүдт…
тэмсэл тухай хэлэхэд…
димир Ильичын али т…
туу шанга болодог…
һанаад үзыт! Совет…
ажабайдалда хоро…
хамаг муу юумэн ту…
най партиин ямар э…
хатуугаар хандада…
шан байдалай муу…
үлэгдэлнүүдтэ эсэс т…
һэн партиин бата эрм…
ВЛКСМ-эй XIV съез…
Н. С. Хрущевой хэлэ…
хамнаг үгэ соо тодо…
дуулдаа. Энэ үгэнь…
луушуулда гүн гүнзэг…
лаар, эдэнние хүмү…
гэһэн ленинскэ анха…
долгоор нэбтэрэнхэ…
хүнние хүмүүжүүлэ…
соруулха зорилгонуу…
бэрхэтэй байгаашье…
парти, бухы совет зо…
татайгаар шиидхэжэ…
В. И. Ленин парти…
захиһан юм гэбэл…
листнуудай бүхы…
тые, сэрэгэй болон…
скэһээ гадна, мүн…
лой талаар эгээн ехэ…
сэтэй эсэргүүсэлтэ…
ража хэрэгтэй» (Зо…
дай 31-дэхи томой…
нюур).
Ленинэй энэ захя…
бэелүүлэгдэжэ байн…
гүй бэелүүлэгдэхэ…
жэ шадаха байнабд…

(Үргэлжэлэлынь … нюурта)

Ленинэй зааһан замаар коммунизмын илалта тээшэ

Москвада болоһон баярай суглаан дээрэ нүхэр Л. Ф. Ильичевой хэһэн элидхэлэй түгэсхэл

IV.

Түүхэ Ленинэй зааһан ёһоор хүгжэнэ

үүд! Бүхэдэлхэйн түү-
нэ шата — капитализ-
мдаран һалаха, бүхы
дээрэ коммунизмын
идаха үе саг эхилээ
ладимир Ильич Лени-
тамшаг зоримгой науч-
волюционно тобшолол
энь хойшо таби шахуу
оо.

үедэ дэлхэйн байдалай
йһан тухайда тобшо-
е һанаад үзээ.

о болон Ази гэдэг хоёр
үргэн ехэ дайда дээрэ
нуудай империин хоёр
о бүргэдэй хара һүү-
хэдэ буунхай байһан
нта засаг хархис доб-
эгээн найдамтай тул-
жэ тоологдодог һэн.
й революциие һаяхан
байгаа. Ондоо нэгэ
—кайзеровска Гер-
анса толгойто бүргэд
альна олзо зуушын
моор хэһэгые эзэм-
империалис мэеэрхэл-
э бэеэрхэдэг байба.
нуудай австро-венгер-
хан хэһэг импери че-
овагууд, венгернүүд,
вянуудые дороо да-
байһан юм. Британска
рын эзэмдэһэн газар-
аран хэзээшье орохо-
о лондонско Ситиин
ад һайрхадаг байгаа.
ска банкирнууд Аф-
он Азидахи угаа ехэ
нүүдые дээрмэдэжэ,
ые хайшалдаг һэн.
тэ империалис Япон
рха эзэмдэхээр дугта-
йба. Америкын Хол-
Штадууд XIX зуун жэ-
э империализмын үе-
рүүшын дай үүдхэжэ
хобдог шунахайгаар
дые суглуулһан, дэл-
рэ зонхилхы һуури
олын хараата түсэбүү-
һан байгаа.

эсэстэ—манай дэл-
зоной гурбанай хоёр
үлүүнь колониальна
дайги оронууд дотор
н, зоболон үзэжэ, бо-
ршодой ашаг олзые
н, хүшэ хүртэшэгүй
эр хосордог байһан.
истнууд агууехэ Хи-
ой арад зониие дээр-
юдадаг бэлэй. Ла-
мерикын оронуудта
мерикын ба Англиин
стнууд эзэрхэдэг һэн.
ализмын хүсэ ша-
аршье аюул тохёол-
шэнги байгаа. Импе-
тиихэдэ эгээн ехээр
дэлхэйн бүмбэрсэгые
т, хэдэн зуугаад мил-
үүдэй хуби заяагаар
г байһан юм.

байтарнь империализ-
аран һалаха сагай
болоһые харахаһаа
бүхэдэлхэйн түүхын
үе сагай шухала тү-
ые тодорхойлхын ту-
тухай сэсэн ухаан
хүдэлмэришэн ан-
иэ ямар ехээр эти-
тэй байгааб! Үнгэр-
ад жэлэй турша соо
байдал энэнэй урда
н зуугаад жэлэйхи-
хубилаа. Ильичын
римгойгоор уридша-
иинь бодото дээ-
э, бэелжэ байна.
Ленинэй уридшалан
ёһоор түүхэ хүгжэнэ.
дэлхэйн улад зоной
революционно түгэл-
ай добтолго доро та-
р бэшээр хубилаа.

дээрэ Ородой импе-
олоо. Тэрэнэй орондо
ай хүсэн түгэс социа-
урган мандаад, хүг-
аржа байна. Австро-
хаан түрэ зомгооһон
эр зада бута һүрэн
нэгэтэ тэрэнэй
байһан олон арадууд
ализм амжалтатай-
уулжа байна. Немец
ээд ехэ хубинь со-
жэлтын замда эрьен
ропын түб дунда эб
ай хэрэгые эрэлхэг
оор хамгаална.
итад арад социа-
йгуулжа байнхай.
тнам, корей ара-
дые социалис гүрэ-
айгуулаа.

ай революционно-
ин хүдэлөөн улам
ээнэ. Инди, Индо-
Ирак, Гана, Гви-
Ази ба Африкын
арбаад оронууд
н, дулдыдадаггүй
замда оронхой. Ал-
илалта түйлаха-
Франциин колонито
аа. Ерээдүй ойрын
иин колонито им-

пери Франциинхи шэнги байдалда орохо, ондоогоор хэлэбэл, Франци шэнги юумэн үлэхэ байха. Американска империализм туйлдаа хүрөөд, уруугаа ороһоор.

Ленинэй сэсэн мэргэн ухаагаар гэрэлтүүлэгдэһэн сүлөөтэ байдалай, демократиин ба социализмын зам — бүхэдэлхэйн түүхын дардам харгы болоо. Буржуази бэшэ, харин уласхоорондын хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй гол үрэ — дэлхэйн социалис байгуулалта мүнөө сагай гол шэглэл болоно.

Ленинизмын агууехэ мүнхэ хүсэтэй байһанай гэршэ баримтануудые нэмэжэ хараха дуратайшуул бии һаа, 1917 оной октябрьһаа хойшо дэлхэй дээрэ болоһон хубилалтануудые хараг лэ. Энэ хадаа социалистическэ революциие бодото дээрэнь бэелүүлһэн ленинскэ теори мүн.

Империализмынхиһаа тад ондоо, дэлхэйн социализмын ёһо гурим хэлбэришэгүйгөөр бэхижэжэ, эмхидэн батажажа, уласхоорондын хүдэлөөнэй ябаса ба үрэ дүнгүүдтэ бүри эдэбхитэйгээр нүлөөлжэ байна. Пролетарска интернационализмын, аха дүүгэй хани барисаан ба харилсан туһалалсалгын гол ёһонуудһаа эшэ үндэһэтэй шэнэ түхэлэй уласхоорондын харилсаанууд дэлхэйн социалис байгуулалтын оршон соо бүрилдөө.

Социализмын түлөө хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй, дарлагдаһан арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хоорондоо гүн гүнзэгы холбоо барисаатай байдагай гол ёһые В. И. Ленин элирүүлжэ, шэнжэлхы ухаанай үндэһөөр тодоруулан тайлбарилаа. «Социалистическэ революци гол түлэб өөрын буржуазида эсэргүү, орон бүхэндэхи революционно пролетариадай тэмсэл байхаһаа гадна, мүн империализмда дарлуулдаг бүхы колонинууд ба оронуудай, бүхы дулдыданги оронуудай зүгһөө уласхоорондын империализмда эсэргүүсэһэн тэмсэл болохо» гэжэ В. И. Ленин заадаг байгаа. (Зохёолнуудай 33-дахи томой 138-дахи нюур).

Империализмын колониальна ёһо гуримай эсэслэн һалажа байгаа мүнөө сагта Ленинэй хараа бодолнууд ямар гайхамшагаар тодорон баталагданаб!

Һүүлэй хэдэн арбаад жэлнүүдэй тон шухала тобшололнуудай нэгэн юуб гэхэдэ, илалта түгэс социализмын хүсэндэ эдэнэй улам бата бэхеэр, үргэн ехээр түшэглэхэ тумань национально-сүлөөрэлгын революцинуудай хүсэниинь бүри ехэ амжалтануудые түйлана. Тиимэһээ социализм хүгжэн мандажа, бүхэдэлхэйн хүгжэлтын гол хүсэн болоһон энэ үедэнь национально-сүлөөрэлгын революцинуудай иимэ ехэ далайсатай, иимэ амжалтатай болоһониинь дэмы талаар бэшэ байна.

Империализмын номнолшод бэеэ даанги залуу гүрэнүүдтэй социалис оронуудай хани барисаае «коммунис ёһоной ааша» гэжэ харуулха һэдэлгэ гаргана.

Энээн тушаа юун гэжэ хэлэлтэйб?

Энэнэй ушар удхань «коммунис ааша гаргалгада» бэшэ юм. Империализмда эсэргүү арадуудай агууехэ нэгэдэл дэлхэй дээрэ бүрилдөөд, улам үргэдэжэ ба батажажа байдаг. Онсо өөрэ талань юуб гэхэдэ, энэ хадаа ёһын тэды хуули баримталһан шэнжэтэй бэшэ, нэгэшье нотариуста бүридхэгдөөгүй аад, харин дотоодын гүн гүнзэгы нэгэдэлээр бэхилэгдэнхэй. Империализмын муухай, хорото бузагай ёһо гуримһаа хүн түрэлтэниие хахасуулха гэһэн хүсэл эрмэлзэл энэ нэгэдэлэй үндэһэн юм.

Мүрэ дээрэһээ колониальна дарлалтые зайсуулха гэһэн арад зоной ямаршье һэдэлгые, сүлөөрхэ тухай һанал бодолыешье оройдоо хорин табан жэлэй урда тээ империализм ямаршье һаадгүйгөөр зада дараха аргатай байгаа.

Мүнөөнэй байдал тад ондоо болоо. Национальна талааараа сүлөөрхэ, социализм тээшэ дабшаха гэһэн арадуудай хүдэлөөе империалис монополинууд һаатуулха хабагүй болонхой. «Галые саарһан соо оройжо шадагдахагүй» гэжэ арад зон хэлсэдэг. Мүнөөнэй дэлхэйн байдалай зарим тэды онсо шэнжэ ба илгаануудынь тон богони, дүрбэхэн үзэгһөө бүридэһэн үгэ дотор бодого бэелэлээ олонхой. Энэнь—Куба гэһэн үгэ, Америкэдэхи түрүүшын сүлөөтэ газар дайда, социализм байгуулгын замда ороһон орон. Эрхэ сүлөөгэй түлөө жагсан бодоһон багахан арадай урда эгээн хүсэтэй империалис гүрэн сухариха баатай болоо. Мүнөө сагай онсо шэнжэнь иимэ!

Сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түгэлдэр дэлисэнь империализмын тулгууриие һандарган, тэрэнэй барагдаха сагые түргэдхэжэ байна.

Империализмын толгойн Европодо байхадань, тэрэнэй гэдэһэн Азиин ба Африкын арьбан тарган тала дайдые дараад хэбтэнэ гэжэ урдань жэшээлэн хэлсэдэг байгаа. Харин мүнөө Ази болон Африкадашье, газар дэлхэйн алишье хубида империализм амар заяа үзэхэеэ болинхой. Хүгжэлтөөр бага арадуудые мүлжэжэ, империализмын хобдог, тахалаа ханаажа шадахаяа болиһон түүхэтэ үе саг эхилээ. Арадууд түүхын объектнүүд байха дурагүй, харин түүхые ушар ёһо мэдэнхэйгээр зохёохо, хуби заяагаа өөһэдын гарта абаха хүсэлтэй.

«Түрүү оронуудай ушар ёһо мэдэхэ хүдэлмэришэдэй бүхы дарлагданги оронуудай хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай, богоолнуудтай эгээн нягта холбоо барисаатай болохо, нэгэдэн ниилэхыень хододоо хүсэдэг байгаабди, хүсэнэбди, хүсэхэшьебди. Бидэнһээ тусгаарлан һалаха бэшэ, харин шадаал һаа нягта харилсаа холбоотой болохо, нэгэдэн ниилэхыень бүхы дарлагдаһан оронуудай, тэрэ тоодо колонинуудай, бүхы дарлагдаһан ангинуудта хододоо зүбшэдэг байгаабди, хододоо зүбшэхэ байхабди» гэһэн Ленинэй захяае манай парти нарин нангинаар сахина. (Зохёолнуудай 23-дахи томой 55-дахи нюур).

Марксистско-ленинскэ партинууд арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые толгойлно.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн мүнөө дэлхэйе шэнэдхэн хубилгагша, эгээн ехэ нүлөөтэй политическэ хүсэн болонхой. Ленинскэ стратеги болон тактика, гэшүүдэйнь ленинскэ бата нэгэдэл, арад зонтой харилсадаг ленинскэ холбоо барисаан—бүхы оронуудай дүшэн миллион коммунистнарай армиин илалта амжалта түйладаг үндэһэн нүхэсэл болоно. Эдэ коммунистнууд ажалшан арадай аша туһын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй дунда тон хүндэтэй болоо. Эдэнэй энэ тэмсэл капиталай олохон оронуудтахи зонхилхы бүлэгүүдэй зүгһөө хэрзэгы хэһээлгэ мүрдэлгөөр угтагдадаг.

Дэлхэйн социализмын хүсэ шадалай ургалта, империализмын колониальна ёһо гуримай һандаралга, тэрэнэй бүхы зүршэлдөөнүүдэй улам ехээр хурсадаһан ябадал — эдэ бүгэдэ хадаа капиталис байгуулалтын ниитэ кризисэй улам гүнзэгырэн хурсадажа байһанай шиидхэхы шалтагаанууд болоно. Үнгэрһэн сагта капитализм хүгжэбэшье саашадаа үндэһэгүй. Ерээдүйн байдал — коммунизмын үе.

Кризисэй һүжэрэлгэ буржуазна обществын байдалай бүхы талые: экономико, политика ба үзэл сурталые дайраа. Капитализмые абарха гэһэн олон тоото проектнүүд ехэ дуу шуутайгаар соносхогдодог, шэнэ юумэн гэжэ һайрхагдадаг, теэд үнэндөө тэрэнэй зайлашагүй хосорон һалаха байһые үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, Европын «интеграци» гэдэгэй түсэбүүд—«ниитэ дэлгүүр», «сүлөөтэ худалдаа наймаанай зоно», уласхоорондын гүрэнэй-монополис нэгэдэлнүүдые байгуулха ябадал һүүлэй үедэ ходо дурадхагдадаг болонхой.

Эдэ союзууд, нэгэдэлнүүд гэдэгынь бодото дээрээ юун болоноб?

Үнэндөө, дэлхэйн капиталис дэлгүүрые дахинаа хубааха шэнэ формонууд тухай, капиталай оронуудтахи ажалшадай имагта шухала эрилтэнүүдтэ эсэргүү, социалистическэ лагерьта ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн, арад зондо харша эзэрхэг түримхэй шэнэ союзууд тухай хэлэгдэнэ. «Европын интеграци» гээшэнь тэрээндэ хабаадагшадай хоорондын. Европын гүрэнүүд ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондын, монополис дээдэ талынхидай ба үргэн олон арад зоной хоорондын, империалистическэ монополинууд ба колониальна дарлалтын гэнжэһээ хахасаһан оронуудай хоорондын айхабтар хурса зүршэлдөөнүүдэй шэнэ зангиралга болоно.

Буржуазиин демократиин хубилжа байһыень анхаралтайгаар хараад үзэгты даа.

Мүнөөнэй капитализм өөрынгөө гаргаһан конституциһаашье айжа байдаг болоо ха юм. Капитализмын сурталшад ажалшадта буржуазиин демократиин бэлэглэжэ байһан «сүлөөе» абаха танаггүйгөөр һайрхадаг бэлэй. Тэдэнэр мүнөө ямар сүлөөгөөр һайрхажа шадаха гээшэб? Али США-гэй коммунистическэ партиие эшэгүүритэйгээр, бузар муухайгаар мүрдэжэ хардажа байһанаараа гү?

Америкын сенатор Мундта гэгшэдэ һаяхан нэгэ иимэ бодол түрэбэ: Урда Дакотадахи хабсагайта хадада хэгдэһэн урдань США-да байһан президентнүүдэй томо шулуун дүрсэнүүдые радиофицировалха гэбэ. Демократи тухай тэдэнэй хэзээдэ нэгэ хэлэһэн үгэнүүдые туристнуудай анхаралда, «американ демократиин» аша туһада дахин хэлүүлхэ гэһэн байгаа. Сенаторай һаналаар энэ ушар американ ажабайдалые һайрхан соносхолгодо һайн үүргэ дүүргэжэ шадаха байгаа ха.

Яалайб, сенаторай шэнэ үүсхэл ёһотоор сэгнэгдээгүй байшоо. Харин тэрэниие һохор хүн, хооһон бодолтой хүн гэжэ нэрлээ.

Мүнөөнэй тохёолдоһон эрхэ байдалда урдын президентнүүдэй абяагүй байгаашань хэлэһэнһээнь дээрэ гэжэ «Крисчен сайенс монитор» газетэ сэхэ ойлгуулжа үгэһэн юм. Юуб гэхэдэ, хэрбээ тэрэ дурадхалайнь абтаад байгаа һаа, шулуун дүрсэнүүд мүнөөнэй Америкэдэ «улаантан» гэжэ тоолуулхаар үгэнүүдые хэлэхэ байгаа. Жэшээнь, үсөөхэн хүнүүдэй гарта бүхы баялигай суглараагүйдэ, республикын һандаран унаагүйдэ «мүнгэ зөөриин эзэд арад зондо эсэргүүгээр засаг түрэеэ бэхижүүлхэе һэдэжэ байха» гэһэн иимэ «буһалгаата» үгэнүүдые Линкольнын дүрсын таһалгарягүйгөөр хэлэжэ байгаа һаань, США-гай зонхилхы бүлэг тэсэжэ шадаха аал?

Яашье тэсэхэгүй һаабдаа.

«Манай һүүлээр галабшье болог» гэһэн үгэ Франциин король XV-хи Людовик хэлээ һэн. Капиталистнуудай анги өөрынгөө ерээдүйн байдал тушаа һанаагаа зобоходоо, иимэшье үгэнүүдээр сэдьхэлээ ханаахагүй. Юуб гэхэдэ «галаб» гээшэнь тэдэндэ ерэнхэй.

Капитализм «нюугдажа байһан хүсэеэ» үшөө харуулха байха гэжэ мүнөөнэй империализмые хамгаалагшад хүнүүдые, мүн өөһэдыгөөшье этигүүлхые һэдэжэ байдаг. Тэдэнэр буржуазиин залуу, хүгжэдэг анги байһан үе сагые дурдаха дуратайнууд юм. Хэрбээ түүхэдэхи ушар хэрэгүүдые сасуулха болоо һаа, капитализмын хүгжэлтын мүнөөнэй шатые богоолшолгото обществын һүүлшын шататай жэшээ һаа, һураггүй зүб байха байгаа. Богоолшуудай восстани, богоолшолгото гуримай үмхирэн һалалга Римскэ империин үхэлэй дохёо тэмдэг болоһон шэнги, социализмын дэлхэйн системын хүсэн түгэс хүгжэлтэ, пролетариадай ангиин тэмсэлэй ургалта, колониальна системын һандаран һалалга болбол империализм үхэлдөө заатагүй хүрэхэ гэжэ эли тодоор заана.

Капитализмые абарха зэбсэг үгы. Байгаали соо тиимэ юумэн үгы, бии болгожошье болохогүй. Энэ хадаа аргалагдаха үбшэн бэшэ, харин үхэл гээшэ. Врачууд «гиппократова нюур» гэжэ хэлсэдэг. Үхэжэ байһан хүнэй нюурые тиигэжэ хэлэдэг, тиимэ нюурай шарай үхэл заатагүй ерэхэ гэжэ мэргэжэлтэдтэ заажа үгэнэ. Хэлсэдэгэй ёһоор, медицина энэ талаар хүсэгүй.

Бидэнэр мүнөө капитализмын «гиппократова нюур» харанабди.

Үглөөдэрһөө һүрдэн айжа байһан ушар бүхы дэлхэйн хархисуудые коммунизмда эсэргүү добтолгодо нэгэдүүлнэ. Тэдэнэй тоодо фашис этэгээдүүд, либеральна политигууд, шажанда шүтэгшэдэй хархис хүсэнүүд, профсоюзуудай баруунай хүтэлбэрилэгшэд, Меттерних болон Гизогой бүхы дахуулнууд оролсоно.

Империализм болбол арадуудай сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай хоротой, эгээн аюултай дайсаниинь юм. Тэрэнэй абари зан хубилаагүй. Түүхын ендэрһээ буужа ябаһан ямаршье анги шэнги, мүнөөнэй империалистическэ буржуази заатагүй үхэхэ байһанаа эгээн һүүлдэ өөрөө мэдэржэ байна. Тэрэ хадаа засаг түрэеэ бариха гэжэ бии хүсөөрөө оролдоно, эгээн аюултай хорото ааша гаргажа, атомно-водородно дай үүдхэжэшье болохо юм. Теэд хэдэн дахин шагаагдаһан энэ зэрлиг ан булюу хүсэ харахадаа сухаридаг юм. Мүнөө тиимэ булюу хүсэн бии. Энэ хүсэн империалистическэ зэрлиг ангые ойндонь оруулха.

Энэ хүсэн гэхэдэ, агууехэ Советскэ Союз, дэлхэйн бүхы социалистическэ системэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн, арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэл мүн болоно.

Советскэ Республикын бии болоходол эб найрамдалай түлөө тэмсэл гүрэнэй политика болоһон юм. В. И. Ленин амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха ёһо гурим зохёон гаргаад, социалистическэ гадаадын политикын түүхын бүхэли үе соо бэелүүлхэ эгээн гол зорилгыень сэсэн мэргэнээр хараалаа. Имагтал манай гүрэнэй, бүхы социалис оронуудай эб найрамдалда дуратай ленинскэ гадаадын политикын ашаар хүн түрэлтэн дэлхэйн термо-ядерна һандаралһаа мүнөө болотор зайсуулагдажа байна.

Мүнөөнэй үе сагай хүн түрэлтэнэй ухаан бодолдо эб найрамдал, социализм гэһэн үгэнүүд хоорондоо нягта холбоотой. Тиин капитализм, дайн сэрэг гэһэн үгэнүүд үни хада адли удхашанартай болонхой.

Уласхоорондын харилсаанай гол асуудал болохо буу зэбсэг хуряаха асуудалые шиидхэлгэдэ дэлхэйн политикада хоёр ондоо хараа бодол эли тодоор илгардаг. Ушар хэрэгые зүбөөр мэдэхэ үнэн сэхэ хүндэ баруун оронуудай мэхэ элитээр харагдадаг. Тэдэнэр олон жэлэй туршада асуудалые сэхэ руунь шиидхэхэ гэнэгүй, харин арадуудые мэхэлхэ эгээн нарин арга бэдэржэ, сагаа барана.

Баруун дипломадуудай иимэ мэхэ гохо аюултай гэжэ манай парти Н. С. Хрущёвой үгөөр хүн түрэлтэниие һэргылнэ, һэргэг байхыень арадуудые уряална. Империалистнуудай дайн сэрэгтэ бэлэдхэл хэжэ байһан сагта, бүгэдэ ниитын эб найрамдалда аюулай тохёолдоод байһан сагта Советскэ Союз, социализмын бусад оронууд зэбсэгтэ хүсэнүүдээ саашадань һайжаруулха, өөрынгөө аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые абажа байдаг, саашадаашье абаха юм.

Коммунизмын үзэл сурталай илахань, арадуудай хани барисаанай илахань заатагүй. Энэ хадаа эб найрамдалай хэрэгэй илалта гээшэ. Урда тээнь байһан бүхы мүлжэлгэтэ формацинуудай үгы болоһон шэнги капитализм түүхын ендэрһээ бууха юм. Теэд империализм үхэхэдөө хүн түрэлтэндэ бага ядарал ушаруулһай, тэрэнэй һүүлээр бага һандарал үлэһэй гэжэ арадууд хүсэнэ. Арадуудай хоорондохи бата бэхи эб найрамдал хадаа ажалша хүн зоной эгээн ехэ найдамжа болоно, ниитын хүгжэлтэдэ, коммунизм, социализмын түлөө тэмсэлдэ, колониализмые бүрин усадхахын, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түгэс илалтын эгээн һайн арга боломжо хангана.

Манай үе сагта түрүү хүн түрэлтэнэй ухаан бодолые коммунизм бүрин эзэлнэ. Тэрэнэй үзэл сурталнууд империалис мэхэ гоходо дурагүй ба коммунизмын үнэн зүб хэрэгтэ дуратай олон миллион хүнүүдые нэгэдүүлнэ.

«Ленинэй һургаалаар ябадаг оломиллион коммунистнуудые хүндэлдэгэйнь түлөө, тэдэнэй этигэл найдабариие хүндэлдэгэйнь түлөө, тэдэнэй агууехэ зохёон байгуулхы ажалаар омогорхоһонойнь түлөө шажанда шүтэдэг христиан мүргэлшые муушалжа болохо гү? — гэжэ Франциин аббат Бульe һаяхан мэдүүлээ. — Эб найрамдал хамгаалха гэжэ, хүйтэн дайнда эсэс табиха гэжэ оролдодог тэдээнтэй, буу зэбсэг хуряаха эрилтэ табидаг, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байхые уряалдаг тэдээнтэй хани харилсаатай байхаяа арсажа болохо аал? Эдэ бүгэдэ «коммунизмын үзэл» юм һаань, би «коммунис үзэлтэн» хододоо байха болоноб.

Түрүү бодолтой бүхы хүнүүд иигэжэ бодомжолно.

V.

Зохёон байгуулхы ленинизмын хүсэн

Нүхэдүүд! Маркс, Энгельс, Ленинэй агууехэ һургаал хүбилашагүй залуу зандаа, хүгжэн һалбаржа байдаг, эгээн ехэ аша үрэ үгэдэг һургаал мүн. Марксизм-ленинизмын зохёон байгуулхы хүсэнэй гол эшэ үндэһэниинь ажабайдалтай гүн ехэ холбоо болоно.

Коммунис һургаалай эгээн шухала шэнжэ шанар Владимир Ильич Ленинэй теоретическэ ажал-ябуулгаар тодорхойлогдоно. В. И. Ленинэй үгэ бүхэнһөө ажабайдалай халуун амисхал гаража байдаг. Шэнэ юумэ үүсхэхэ хэрэг тэрэнэй теоретическэ, практическэ ажал-ябуулгын үндэһэ һуури байһан юм.

Революционно теоридо үүсхэлтэйгээр, ленинскэ ёһоор хандаха ябадал манай партиин Центральна Комитедэй ажал-ябуулгын онсо шэнжэ.

Общество тухай марксистско-ленинскэ наукые партиин амжалтатайгаар хүгжөөжэ байгаагүй һаань, манай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтанууд түйлагдахагүй бэлэй, коммунизм байгуулха хэрэгтээ үнэхөөрөө алхамшье урагшаа хэжэ шадахагүй байгаабди.

Совет хэмэл одонууд, замбуулин соогуур ниидэһэн онгосонууд гансашье естественнэ эрдэмэй нэрэ хүндые бэшэ, харин общество тухай марксизм-ленинизмын революционно эрдэмэй нэрэ хүндые дээрэ үргөө.

Зохёон байгуулхы ленинизмын түгэс хүсые ойлгохо, мүнөөнэй үе сагай ниитын эрдэм ухаанай эгээн дээдэ түйлалтануудтай танилсаха гэһэн бүхы хүнүүдтэ бидэ иигэжэ хэлэнэбди: партийна шэнэ Программа уншагты, шудалагты. Тэрэнэй бодол, бүхы удхань бэелүүлэгдэжэ байһан ленинизм гээшэ, манай партиин теоретическэ талаараа түгэс хүсэтэй байһанайнь, революционно теориие эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүгжөөхэ хэрэгтэ түрүү үүргэ дүүргэжэ байһанайнь гэршэ мүн болоно.

В. И. Ленинэй хэтэ мүнхын габьяа гэхэдэ, тэрэ хадаа зохёон байгуулхы марксизмын сэбэр сэхэ байхын түлөө, бүхы янзын оппортунизмда эсэргүү тэмсэлэй тугые дээрэ үргөө. Манай парти ленинскэ заабариин ёһоор уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй урда өөрынгөө интернациональна үялгаяа дүүргэжэ, ямаршье янзын ревизионизм, мүн догматизмдашье эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Зохёон байгуулхы марксизм-ленинизм — дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалай үзэл сурталай үндэһэ һуури мүн.

Эб найрамдалай, демократиин, национальна талаараа бэеэ даанхай байхын, социализмын түлөө тэмсэлдэ союзнигуудаараа дэмжүүлэгдэһэн нэгэдэмэл хүдэлмэришэн ангиин хүсэнэй урда тогтохо хүсэн гэжэ дэлхэй дээрэ үгы юм. «Таранхай байһан хүдэлмэришэд — юушье бэшэ. Нэгэдэһэн хүдэлмэришэд—диилдэшэгүй»,— гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн. «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн омог дүүрэн уряалтай пролетарска интернационализмын туг доро социалистическэ лагериие дэлхэйн коммунис хүдэлөөе нягта жагсаалтай болгохын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо гээшэ манай үялга гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти тоолоно.

Хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл бэхижүүлгэ, обществын бүхы түрүү хүсэнүүдые нэгэдүүлгэ хархис буржуазида эсэргүү, тэрэнэй политикада, үзэл сурталда эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэлээр бэелүүлэгдэнэ.

Империалистическэ буржуази шэнэ үзэл суртал нэтэрүүгээр бэдэржэ байна. Мүнөөнэй буржуазиин эгээн сэсэн ухаан бодолтон энэ талаар эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр оролдоно. Буржуази түүхын харгын бэлшэр дээрэ урданайнгаа революционно сурталаа гээжэрхёо, тиигээд шэнэ суртал оложо ядана гэжэ манай дайсадай мэдэрхые бидэнэр мүнөө улам олон дахин дуулажа байдагбди. Теэд энэ мэдэрэлыень арсаха хэрэггүй ха юм. Энээнэй гол шалтагаан гэхэдэ, империалис номнолшод заяагаараа бэлиг шадабаригүй байһан бэшэ, харин буржуазиин уг зорилго, политика болбол обществын хүгжэлтын юрэнхы дабшалтатай, мүн эрилтэтэй эрид хурса, эбсэшэгүй зүрилдөөтэй байна.

Буржуазиин мүнөөнэй үзэл суртал гүнзэгы кризистэ оронхой. Энээнһээ гараха арга үгы, байхашьегүй, юуб гэхэдэ, тэрэ уг удхаараа хүндэ дурагүй, хархис зорилготой.

Гэбэшье буржуазиин зарим ажал-ябуулагшад, гүрэниинешье толгойлогшод «ехэ түүхын хүдэлөөн» капитализмын аша туһада дабшажа, ерээдүй сагта «Дэлхэйн гурим тухай Америкын бодомжолго» илан мандахань гэхэ мэтээр баримтануудта эсэргүүгээршье һаань, хүнүүдые этигүүлхэ гэжэ оролдоно.

Үгы, ерээдүй коммунизмын түлөө оролдохо! Юуб гэхэдэ мүнөө түүхын зохёон байгуулхы ажал-ябуулга өөрынгөө дура хүсэлөөр хэжэ ороһон арад олониитэдэ имагтал тэрэл аша туһатай байха юм. Бодото ехэ түүхэ арад олониитын дабшалтатай сүг хамта дабшалсана. Имагтал арад олониитэ түүхые сэхэ, тодорхойгоор хэжэ байдаг.

«Ехэ түүхэ» бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэһөө мүнөө наһаяа баража байһан капитализмда сүүд хэжэ байна.

***

Нүхэдүүд!

Манай партиие В. И. Ленинэй байгуулжа эхилхэдэнь бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ хүнүүдэй диилэнхи олонхинь «коммунизм» гэжэ үгэшье дуулаагүй байһан юм. Имагтал эгээн холо харадаг, эгээн эрэлхэг зоригтой, эгээн хурсаар, гүнзэгыгөөр бододог оюун ухаатад лэ коммунизмые дэлхэйн ерээдүй гэжэ харадаг байгаа. Тиин тэдэнэр зүбтөө.

Түрүүшээр коммунизмын үзэл сурталаар зоригжоһон арбаад, зуугаад хүнүүд, тиигээд олон мянга, миллион хүнүүд хуушан дэлхэйе унагаахын түлөө бэеэ хайрлангүй тэмсээ. Мүнөөшье тэмсэнэ.

Мүнөө коммунизм агууехэ хүсэн, бүмбэрсэг дэлхэйн тон ехэ газар дайда дээрэ байгуулагдажа байһан бодото общество болонхой.

1919 ондо партиин VIII съезд дээрэ коммунизмын бэелэлэй эхи табиһан Октябриин революциин илалта харагшадай зол жаргал тухай Владимир Ильич хэлээ һэн. Манай хуби заяанда коммунизм байгуулха зол тудаа. Агууехэ Ленинэй эхилһэн манай Эхэ орониие коммунис ёһоор шэнэдхэхэ хэрэг илан мандаха гэжэ ажалшад мэдэнэ. Юуб гэхэдэ, энэ хэрэг коммунистнуудай ленинскэ партиин найдамтай гарта байна.

Владимир Ильичын ажабайдалай һүүлшын үдэрнүүдтэ болоһон нэгэ сэдьхэл хүдэлгэмэ ушарые түүхэ бидэндэ асараа.

1923 оной ноябриин 2-то үбдэжэ байһан Ильичтэ Глуховско мануфактурын хүдэлмэришэдэй делегаци ерээ. Хани ёһоор, үнэн зүрхэнһөө болоһон хөөрэлдөөнэй һүүлээр тараха саг ерэбэ. В. И. Ленинтэй бүхы делегадууд таалалдаа. Эгээн һүүлдэ үнинэй хүдэлмэришэн Кузнецов тэрээндэ ерэбэ. Революциин вождь ба уг гарбалаараа хүдэлмэришэн хоёр хэдэн минутын туршада тэбэрилдээд байба. Кузнецов үбгэн нюдэнһөө нёлбоһо гарган иигэжэ хэдэн дахин хэлээ һэн:

— Владимир Ильич, би хүдэлмэришэн — кузнец гээшэб, кузнецби, шиниин хараалһан бүхы юумые бидэнэр шэрээн бүтээхэбди.

Газар дэлхэйн ажалшад һаруул һайхан коммунис ерээдүйе Ленинэй түсэбөөр шэрээн бүтээнэ, заатагүй шэрээн бүтээхэбди гэжэ совет хүнүүд, бүхы хүн түрэлтэн мүнөөдэр хэлэхэ эрхэтэй.

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти — Ленинэй парти, совет арадай дайшалхы манлай, шэн зоригтой тэмсэлшэдэй, новаторнуудай парти мандаха болтогой!

Манай үе сагай, коммунизмын илан мандахын үе сагай илалта түгэлдэр туг болохо ленинизм мандаха болтогой!

(Л. Ф. Ильичевой элидхэл альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ таһалдаа).

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

МҮНӨӨДЭРЭЙ ЭРИЛТЭДЭ ХҮРЭМӨӨР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

Зэдын аймагай ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, бригада, фермэ, гүүртэ дээгүүр хүн бүхэн гүнзэгыгөөр шудалжа байна.

«КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй дүнгүүд болон аймагай партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудалаар һаяхан КПСС-эй Зэдын райкомой Пленум боложо үнгэрбэ. Тус асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. Ф. Лысов** элидхэл хээ. Элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн хүнүүд аймагай колхоз, совхозуудай ажахыда байгаа дутуу дунданууд тухай хэлэхэ зуураа, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абаха бүхы арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглээ. Газар таряалангаа шэнэ, зүб гуримаар эрхилжэ, пропашной ургамалнуудые ехээр таряад, һайнаар ургуулдаг болоо һаамнай, али тухай аша үрэтэй байхыень нүхэр Н. С. Хрущев өөрынгөө элидхэл соо эли тодоор, үнэншэмөөр харуулаа. Хуушанайнгаа гуримаар хүдэлжэ холо ошогдохоёо болёо гэжэ хүн бүхэндэ ойлгосотой болоо. Энээнһээ урда жэшээнь, 1959 ондо аймагай колхоз, совхозуудай таряалангай газарай 68 процентнь аша үрэ багатай ургамалаар, ногоогоор эзэлэгдэһэн юм. Үндэр ургаса үгэдэг кукуруза, сахарай свёкло болон горох оройдоо 5 процент эзэлдэг һэн.

— Манай совхоз 2 мянган гектар кукуруза, 120 га сахарай свёкло тарихаар хараалаа. Тиихэдэ тэжээлэй бобы, шэниисэ болон ячмень бүри ехээр тарихабди,—гэжэ «Октябрьский» совхозой ахалагша агроном нүхэр **Братущенко** хэлэбэ.

Үгэ хэлэһэн нүхэд **Тарабукин** (Боргойн совхоз), **Григорьев** (Заготскодой конторые даагша), **Бадмажапов** (XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз), **Охолин** (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз) болон бусад ажахыдаа бии байһан дутагдалнууд, саашанхи зорилгонууд тухайгаа тогтоо. Хараалагдаһан түсэб, уялгануудаа дүүргэхэ байһанаа найдамтайгаар мэдүүлбэ.

Д. Цыренов.

Кабанскын совхозой 1-дэхи отделениин механизаторнууд тарилгадаа түгэс бэлэн. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир И. Е. Стулев, техникын талаар бригадирай туһалагша Я. И. Суворов гэгшэд заһабарилагдаһан сеялкэ шалгажа байна. А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЭРШЭ ЗОРИГОЙ ХЭРЭ[Г]

«КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй дүнгүүд ба хүдөө ажахыгаа улам һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо талаар аймагай партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудалаар партиин Бичурын райкомой пленум һаяхан боложо үнгэрөө.

Элидхэлшэ — партиин райкомой секретарь нүхэр **Смолин** КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй удхашанар тушаа онсолон тэмдэглээд, аймагай коммунистнууд партиингаа табиһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула юу хээб, саашадаа юу хэхэ тухайнь хэлэжэ үгөө. Ойрын жэлнүүдэй туршада таряалангай 100 га бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер мяха абаха наада захын зорилгые бэелүүлхээр арга боломжые түрэл партимнай заажа үгөө. Нэн түрүүн газар таряалангаа зүбөөр хубаарилжа, ургаса ехэтэй пропашной ургамалнуудай талмай нилээд үргэдхэгдэхэ ёһотой. Тиигэжэ байгша ондо таряалангай талмай 1637 гектараар үргэдхэгдэхэ, 3300 гектарта шэниисэ, 3158 га ячмень ехэ таригдаха, 2200 га гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 400 гектараар ехэ сахарай свёкло, 8300 га гэхэ гү, али 1961 онойхиһоо 1300 гектараар ехэ кукуруза тариха түсэб табигданхай. Гадна аймагай колхоз, совхозууд түрүүшынхеэ 320 га тэжээлэй бобы, 1410 гектарта горох тарихаар шиидэә.

Үгэ хэлэлгэн болоходо, түрүүлэн Охин-Булагай совхозой директор **Д. Плюснин** трибунада гараад, иигэжэ хэлэбэ:

— КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэритэй совхозой хүдэлмэришэд гүнзэгыгөөр танилсажа байна. Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха ямар арга боломжо, нөөсэтэй байһыемнай мартын Пленум тон зүбөөр элирүүлжэ үгөө.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй хабарай тарилга үглөө мүнөөгүй эхилхэнь. Совхоз байгша ондо сэбэр паараа 10 процентээр хороожо, 2 мянган га кукуруза, 150 га тэжээлэй сахарай свёкло, 5[…] бобы, 350 га горох тар[…] шина, техникэ болон б[…] дөө ажахын зэр зэмсэ[…] дажа дүүрэнхэй.

Коммунис ажалай ко[…] вэй хүндэтэ нэрэ зэргы[…] тэмсэжэ байһан «Побе[…] хозой үйлэдбэриин бр[…] бригадир **Беляев** үгэ[…] иигэжэ хэлэбэ:

— КПСС-эй ЦК-гэй […] Пленумэй хүндэлэлдэ […] һэн социалис мүрысөө[…] най бригадынхид ор[…] ажалай зарим тэды […] түйлаа. Гүрэндэ мяха, худалдаха кварталай […] үлүүлэн дүүргэдээ. М[…] най үйлэдбэриин 4-дэх[…] да бүри ехэ уялга абан[…] рилгада бэлэмди. Бриг[…] ажахын тоосоондо […] Нэгэ иимэ асуудал ту[…] анхарал хандуулхаар, […] хуряаха хүшэр хүндэ […] ри машинаар хэхэ са[…]

— Гүрэндэ хүдөө […] продуктнуудые худал[…] сэбөө манай совхоз ү[…] жэлдэ дүүргэжэ ш[…] Юуб гэхэдэ, бии байг[…] боломжоёо дүүрэн хэр[…] байһамнай элитэ. 13 […] дой отара хамтаржа, […] тоосоондо ороод, мех[…] ваниэ хонишодой 8 […] байгуулагдаа. Бригад[…] даагшаар дээдэ, тусх[…] һургуули дүүргэһэн х[…] милогдоо. Ниитынгэ[…] бардам хүрэхэ тэжэ[…] хын тула газар тар[…] аша үрэтэйгөөр, зүбө[…] лажа эхилхэмнай. 14[…] нэ газар элдүүрилжэ, 2[…] гектарта кукуруза, 2[…] жээлэй свёкло, 400 […] 50 га тэжээлэй бобы […] ха,— гэжэ Бичурын […] директор нүхэр **Коз[…]** дүүлээ.

КПСС-эй обкомой с[…] нүхэр **Л. В. Власов** ху[…] хын продуктнуудые э[…] бэг болгохын тула […] юу хэхэ тушаа дэлгэр[…] хэлээ.

Партиин райкомой […] КПСС-эй ЦК-гэй мар[…] нумэй шиидхэбэринү[…] гэн дуугаар һайшаа[…] гэрэнгы тогтоол абаа.

Б. Жа[…]

Хойшолуулагдашагүй, гүрэн түрын удхашанартай хэрэг

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

голодоһондо гаргажархёод, мяханда тушааха гэжэ байна. Теэд тэдэ малһаа нэгэшье тугал абтаагүй ха юм. Энэмнай бүришье болошогүй юумэ гээшэ ааб даа. Закаменай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Хубанов, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Сороковиков гэгшэдшье баһал тиимэрхүү һанал бодол баримталдаг болонхой. Хэрбээ тэдэ мэтэ ажахын зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэдэй миин иимэ хэлэшэгүй гээгдэнги һанал баримталжа, гэдэргэ буляалдажа байгаа һаань, тэдэндэ зэмэ тохоод, ажалһаань гаргажа, бүри үнгэрбэлынь, хуулиин харюусалгада хабаадуулхадашье болохо байгаа. Хүдөө ажахын эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо гэһэн бүхы гүрэнэй, арад зоной табиһан зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ иимэ харюусалгагүй, гэмтэ муугаар хандагшадта хэмжээ абаха хүсэн, эрхэшье нютагай органуудта гүйсэд бии. Теэд мал үсхэбэрилхэ ажалдамнай һаад ушаруулжа байһан энэ тон тааруугүй ушар баримта ганса нэгэн бэшэ ха юм. Түл олоор үгэхэ эмэ хашараг, гунжадые энэ мэтээр хюдаха ябадал республика дотор даншье ехээр дэлгэршоо.

Яахадаа иигэнэ гээшэб? Ямар шалтагаанһаа жэл бүри хэдэн арбаад мянган эмэ хашараг, гунжаднай хайра гамгүй үүсэлэгдэнэб?

Анхандаа партиин обком гол түлэб нарин ноолотой хонии үсхэбэрилхын тула үнеэдые үлүү олон болгоһоной хэрэггүй гэһэншүүгээр аймагуудай, ажахыншье хүтэлбэрилэгшэдтэ буруу заабари үгэһэн байгаа. Энээнһээ боложо, хэдэн жэлдэ эбэртэ бодо малнай ёһоор олошороогүй. Тус заабариин тон таарамжагүй, гээгдэнги байһаниие ажабайдал гэршэлэн харуулаа. Иимэ ехэ алдуу гаргаад байхадаа бидэ, коммунистнууд, нюдэ балай, шэхэ дүлии байха ёһогүйбди. Энээнһээ адууһа малай ашаг шэмэ—мяха, һү, тоһо болон бусад продукци элбэгээр абаха айхабтар ехэ арга боломжомнай ашаглагдаагүй, арад зоной туһада, коммунизмын байгуулалтада зорюулагдаагүй хосорно.

Энэ дутагдалые усадхахын тула ямар тиимэ гүрэн түрын удхашанартай, яаралтай хэмжээ абаха ёһотойб?

Түл үгэжэ шадаха бүхы эмэ хашараг, гунжадые гаргашалха ябадалые дары зогсоохо гээшэ эгээл шухала болоно. Ажахынуудта «голодоһондо гаргаабди» гээд жэл бүри эмэ хашарагуудые олоор хюдадаг баримтануудые хаа хаанагүй болюулха хэрэгтэй. Арадай ажахыда ехэхэн хохидол ушаруулжа байһан энэ эшхэбтэр байдалда эсэс табихын тула областной партийна, советскэ, ажахын организацинуудай бүхы хүсэ, анхаралые хандуулха шухала.

Урданһаа хойшо манай эндэхи нютаг, нютагай бурят,ород зоншье 18—20 һаратай болоһон эмэ хашарагуудые ороондо оруулдаг байһан юм. Тэрэ дүй дүршэлыень улам һайжаруулжа, мүнөөшье колхоз, совхозуудай түрүү малшад бүри шадамараар хэрэглэнэ. Зарим малшад эмэ тугалнуудые багаһаань һайнаар түлжүүлжэ, 14—15 һаратайдань тус бүриинь 350 килограмм шэгнүүртэй болгоод урэжүүлдэг. Тэдэнь 23—24 һаратайдаа яһала һайн сула тугал түрэдэг байна. Ороной, Россин федерациин олонхи ажахынууд ехэнхидээ 18 һаратай болоһон малнуудаа искусственна аргаар урэжүүлжэ, 25 һаратайдань түрүүлдэг.

Теэд манай республикада энээн тушаа юун хэгдэнэб? Олонхи ажахынуудтамнай хашарагһаа байха, 2—3 жэлтэй болоһон гунжад, дүнжэд ороондо оруулагдаагүй ябадаг бшуу. Энэмнай яашье зохихогүй. Тэдэ мал 2—3 жэлэй туршада һүрэг соо ябажа, нэгэшье туһа нэмэригүйгөөр түйлай ехэ тэжээл эдидэг байна ха юм. Тиимэ болохолоороо үнеэдэй тоо ёһоор олошорногүй, тэрэнһээ уламжалан һү, мяха, тоһон мүртэй абтанагүй, ажахынуудташье ехэхэн гарза хохидол ушаруулна.

Нютагуудай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд, партиин райкомууд, аймгүйсэдкомууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд юу хэхэ зэргэтэйб?

Нэгэдэхеэр, 1959 — 1960 онуудта, мүн нёдондо жэлэй түрүүшын хахадта түрэһэн бүхы эмэ хашараг, гунжадые ойрын 2—3 һарын туршада бултыень ороондо оруулха. Энэ бүхы гүрэн түрын шухала хэрэг гээшэ гэжэ мал хаража байһан хүн бүхэндэ һайнаар ойлгуулха байна. Залуу малые урэжүүлхэ хүдэлмэри зооветмэргэжэлтэдэй нарин хиналта доро эмхидхэжэ, тэдэнэй тусгаар харюусалга доро үнгэргэгдэхэ ёһотой. Зарим харюусалгагүй хүдэлмэрилэгшэдэй гэмээр ажахынуудта нилээд олон буха заһагдашаһан байгаа. Иимэ бодолгогүй, эзэн буса ябадалые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Үнеэдые искусственна аргаар урэжүүлхынгээ хажуугаар, шадамар бэрхэ мэргэжэлтэдэй нарин хиналта доро хашараг, гунжадые бухада табижа, гараар ороондо оруулхада өөрэгүй. Тиихэдээ 25—30 гунжадта заабол нэгэ буха байха зэргэтэй. Эдэ бүхы хүдэлмэриие нэгэшье һаадгүйгөөр, гол түлэб май, июнь, июль һараһаа багаханшье оройтонгүй хэжэ дүүргэхэ.

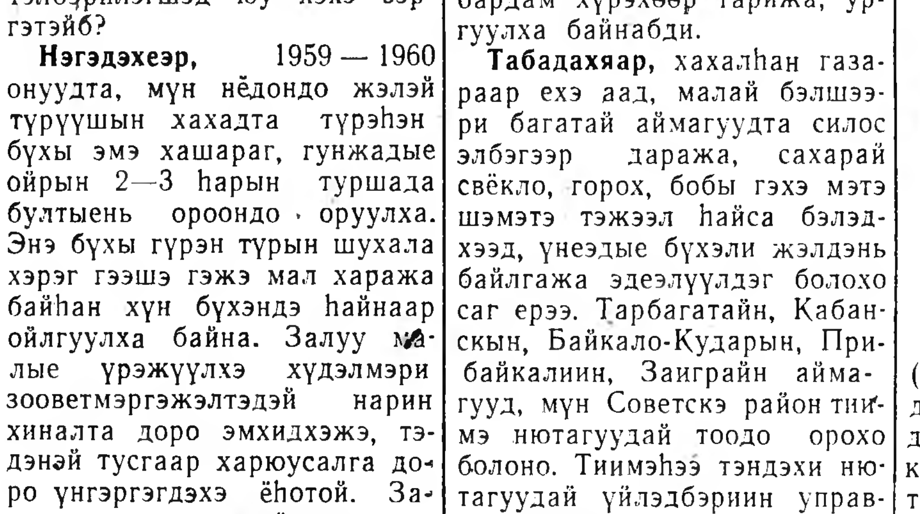
Хоёрдохёор, мүнөө түрэһэн үнеэд тэрэ дарыдаа мэргэжэлтын хиналта доро искусственна аргаар урэжүүлэгдээд, хээлитэһэниинь дахин наринаар шалгагдаха байна.

Гурбадахяар, үнеэд, гунжадые уянгүй, зүндэнь байлгахын тула май, июнь соо малай байрануудай таһалга, станогуудые сүлөөлхэ хэрэгтэй. Колхоз, совхозуудта бүри һаяар хүн зониие олоор элсүүлжэ, харин хэрэгтэй болоо һаань, городойшье хүдэлмэришэдые гаргажа, малай дэбдихэр болохо хохир, хюрөөгэй хибэдэһэ гэхэ мэтые ерэхэ үбэлжэлгэдэ хүсэд хүрэхөөр бэлдэхэ шухала. Энэ ажалые миил зүндэнь табижа яашье болохогүй. Юуб гэхэдэ һайн шанартай дэбдихэр элбэгээр бэлдэжэ шадаагүй һаа, малаа уянгүйгөөр байлгаха гэдэгнай миил хооһон шашалдаан болоод лэ һалаха, тэжээлшье дэмы гаргашалагдаха ха юм.

Дүрбэдэхеэр, 1962 — 1963 онуудай үбэлжэлгын эхилтэр эбэртэ бодо малнай нилээд олошорхо байһаниинь элитэ. Тиимэһээ үбһэ, тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл мүнөө жэлэйхиһээ жэшээгүй ехэ хэрэгтэй болохонь гээшэ. Энээниие хараада абажа, байгша ондо кукуруза, сахарай свёкло, горох, тэжээлэй бобы, элдэб корнеплодуудые үхэр малдаа бардам хүрэхөөр тарижа, ургуулха байнабди.

Табадахяар, хахалһан газараар ехэ аад, малай бэлшээри багатай аймагуудта силос элбэгээр даража, сахарай свёкло, горох, бобы гэхэ мэтэ шэмэтэ тэжээл һайса бэлдэхээд, үнеэдые бүхэли жэлдэнь байлгажа эдеэлүүлдэг болохо саг ерээ. Тарбагатайн, Кабанскын, Байкало-Кударын, Прибайкалиин, Заиграйн аймагууд, мүн Советскэ район тиимэ нютагуудай тоодо орохо болоно. Тиимэһээ тэндэхи нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахын хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд мүнөө хабартаа силосэй ургамалнуудые тарихаар түсэблэхэдөө, 1963 онһоо эхилжэ үхэр малаа үбһөөр, илангаяа шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хангаад, тэдэнээ бүхэли жэлдээ байлгажа эдеэлүүлдэг болохо байһанаа хараада абалсаха зэргэтэй.

Республикымнай хүдөөгэй ажалшад, ашаг шэмэ ехэтэй мал олоор үсхэбэрилжэ шададаг суута солото түрүүшүүлнай, мүн мэргэжэлтэд, колхоз, совхозуудаймнай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд ерэхэ 1963 ондо мяха, һү болон сагаан эдеэнэй бусад зүйлнүүдые 2—3 дахин ехээр абаха гэһэн бүгэдэ арадай зорилгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө энэ жэлһээ эхилэн улам эршэмтэйгээр хүдэлхэнь лабтай.

Надежда Васильевна Бронникова хорёод жэлэй туршада тугалшанаар ажаллажа байна. Һая гараһан тугалнуудые даажа абаад, тэрэниие оролдосотой һайнаар харууһалжа, түргөөр томо болгоод, 16 һаратай эмэ хашарагуудые ороондо оруулдаг заншалтай. Н. В. Бронниковагай харууһалжа үдхэһэн үнеэд һү, шэмэ ехэтэй байдаг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хүдөө ажахын институдай һуралсалай туршалгын ажахын суута тугалшан Н. В. Бронникова. Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Амжалтаараа һанаагаа амархагүй

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой гэшүүд һаяхан ээлжээтэ пленумдээ сугларжа, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй дүнгүүд болон саашадаа юу хэхэ тухайгаа хөөрэлдэбэ.

Элидхэлшэ — партиин райкомой секретарь нүхэр **Титов** аймагай коммунистнууд болон ажалшадай түйлаһан амжалтанууд тухай тодорхойгоор тогтон хэлэнэ. Жэшээнь, гүрэндөө хүдөө ажахын эдеэ хоол худалдаха 1-дэхи кварталайнгаа түсэб аймаг үлүүлэн дүүргээ.

Гэбэшье аймагай совхоз, колхозуудта дутуу дунданууд үшөөл ушарна. Жэшээнь, эбэртэ малай тоо олошоруулха 1961 оной түсэб дүүргэгдэнгүй байшоо. «Восточные Саяны», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд малайнгаа тоо олошоруулха түсэбөө 87 процентээр дүүргэжэ, ехэ гээгдэлдэ оронхой. Саянай совхоз хони үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй.

Саянай совхозой парткомой секретарь нүхэр **Бальбаров,** «Маяк» колхозой парткомой секретарь нүхэр **Булгутов** гэгшэд коммунистнууд болон ажалшадай гайхамшагта хэрэгүүд тухай хэлээд, мүн бии байгаа дутуу дунданууд тухай тогтоо. Колхоздо хүдөө ажахын мэргэжэлтэд дуталдана. Жэшээнь, зоотехник, агроном, ветеринарна врач хэрэгтэй юм. Тиихэдэ тус асуудалда партиин райком анхаралаа үшөө багаар лэ табина.

Пленум дээрэ 10 гаран хүн үгэ хэлээ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан КПСС-эй обкомой агитаци болон пропагандын таһагые даагша нүхэр **К. Е. Маслов** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Тиихэдэ пленум эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсээ. Партиин райкомой 1-дэхи секретаряар нүхэр **В. Д. Серебренников** һунгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын тула хараалһан хэмжээ-ябуулганууд баталагдан абтаа.

Г. Балдуев.

Соёл сурталай асуудалнуудаар зүблөөн болобо

СОФИ, апрелиин 23. (ТАСС). Соёл сурталай асуудалнуудаар зүблөөн мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Болгариин коммунистическэ партиин Центральна Комитет энэ зүблөөе зарлаһан байна. Партийна, гүрэнэй хүдэлмэрилэгшэд, профсоюзуудай болон комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд, зохёохы организацинуудай болон союзуудай хүтэлбэрилэгшэд, наука, литература болон искусствын ажал-ябуулагшад зүблөөндэ сугларaа.

БКП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Тодор Живков, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антон Югов, Болгариин партийна, гүрэнэй бусад ажал-ябуулагшад зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

БКП-гэй ЦК-гэй уряалаар КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Л. Ф. Ильичев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гэй бүлэг партийна хүдэлмэрилэгшэд мүнөөдэр зүблөөндэ ерээ.

БКП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Тодор Живков зүблөөе нээһэн байна. Соёл сурталай хүдэлмэриин ямараар табигдаһан, тэрэнэй зорилгонууд тухай БКП-гэй ЦК-гэй секретарь Митко Григоров элидхэл хээ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ой[е] гадаадын оронуудта үргэнөөр тэмдэгл[ээ]

ХИТАД

ПЕКИН, апрелиин 22. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойе Хитадай хэблэл мүнөөдэр үргэнөөр тэмдэглээ. Энэ үдэртэ зорюулан түбэй газетэнүүд олон материал толилһон байна.

В. И. Ленин тухай Н. К. Крупскаягай дурдалгануудые «Жэньминь жибао» газетэ бүхэли хуудаһан дээрэ толилоо. Агуухэ Ленин тухай В. Карпинскиин рассказые «Гунжэнь жибао» газетэ толилһон байна. Сибирьтэ, Шушенск тосхондо В. И. Ленинэй сүлэлгэдэ байһан жэлнүүд тухай Жэнь Цзянь гэгшын статьяе «Гуанмин жибао» газетэ хэблэбэ.

КНДР

ПХЕНЬЯН, апрелиин 22. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойе Корейн Арадай-Демократическа Республикын ажалшад үргэнөөр тэмдэглээ. Республикын ниислэл Пхеньянда, тэрэшэлэн ороной бүхы провинцинуудай түб хотонуудта үсэгэлдэр баярай суглаанууд болоо.

Бүхы дэлхэйн агуухэ вождиин, багшын түрэһөөр 92 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түрүү бэшэгүүдые, бусад материалнуудые бүхы түбэй газетэнүүд толилһон байна.

МОНГОЛ

УЛАН-БАТОР, апрелиин 22. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиие, Совет гүрэниие байгуулагша, бүхы оронуудай ажалшадай агуухэ багша, хани В. И. Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, түйлаһан ажалайнгаа амжалтанууд тухай ажалшад оронойнгоо бүхы нютагуудһаа рапортнуудые эльгээнэ. Энэ үдэртэ зорюулагдаһан суглаанууд, үдэшэнүүд орон дотор хаа хаанагүй үнгэргэгдэнэ, бусад хэмжээ-ябуулганууд абтана.

Улан-Баторай хүдөө ажахын институтда мүнөөдэр болоһон баярай үдэшэ бүхы дэлхэйн пролетариадай вождиие арадуудай угаа ехээр хүндэлдэг байһые сэдьхэл хүдэлгэмөөр харуулаа.

ДРВ

ХАНОЙ, апрелиин 22. (ТАСС). Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 92 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Ханойн хүн зоной түлөөлэгшэдэй суглаан Вьетнамай Демократическа Республикын ниислэлдэ мүнөөдэр болоо.

Вьетнам Советскэ Союз хоёрой хоорондо хани барисаа байгуулха бүлгэм, Ханойн политехническэ институт энэ суглаае эмхидхэһэн байгаа.

КУБА

ГАВАНА, апрелиин 22. (ТАСС). ТАСС-эй корреспондент Н. Чигирь иигэжэ дамжуулна: Владимир Ильич Ленинэй нэрэ Кубада хаа хаанагүй хүндэтэйгөөр, ду[…] дурдагдана. Кубын[…] предприятинууд, һ[…] газарнууд болон хү[…] дуудые Ленинэй нэр[…] нэ. Владимир Ильи[…] сэтэй значогуудые К[…] рагшад, хүдэлмэриш[…] таряашад ехэ омог[…] гоор үбсүүндээ зүүж[…] «Бидэнэр марксисти[…] нецүүд, бидэнэр Лени[…] бинар гээшэбди»—г[…] залуушье, наһатайшь[…] ционернүүд этигэл […] өөр хэлэдэг. Проле[…] агуухэ вождиин […] дые, тэрэнэй номуу[…] тьянуудые Кубын м[…] болон киоскнуудһаа […] олоор абадаг.

«Ленин — энэ нэр[…] гүнзэгы ехэ дуратай […] лэдэг» гэжэ Владим[…] чын түрэһөөр 92 ж[…] зорюулагдаһан ехэ […] шэг соогоо «Нотис[…] гэжэ газетэ мүнөө[…] һэн байна.

ИНДИ

ДЕЛИ, апрел[иин …] (ТАСС). Дарбар х[…] ехэ зал соо — Дели[…] ной арадай суглаа[…] лодог заншалта га[…] диин ниислэлэй […] түлөөлэгшэд мүнөө[…] роо сугларaа. Дэлх[…] тариадай агуухэ в[…] димир Ильич Лени[…] хаалые бүхы дэлх[…] шадтай хамта ёһо[…] лэхын тулада тэд[…] сугларaа.

Аргентинэдэхи байдал

БУЭНОС-АЙРЕС, апрелиин 22. (ТАСС). Ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй президент Гидын уулзаһанай һүүлээр нэгэ хоноод, үсэгэлдэр иигэжэ соносхогдоо. Армиин талаар гүрэнэй секретариин тушаалһаа генерал Энрике Рауч гаргагдаад, тэрэнэй орондо генерал Хуан Баутист Лос томилогдоо.

Армиин талаар гүрэнэй секретаряар Рауч апрелиин 21-нэй үглөөгүүр эртэ томилогдоһон юм. Тэрээндэ үнэн сэхэ байһан сэрэгэй частьнууд, мартын 18-да болоһон һунгалтын дүнгүүдые президент Гидо болюулха ёһотой гэһэн эрилтэ хэдэг зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ эсэргүүсэжэ ороһон байха юм.

Раучын тушаалһаа гаргадаһан тухай соносхогдоһоной һүүлээр тэрээндэ үнэн сэхэ байдаг сэрэгүүд, тэрэшэлэн генерал Поджиин (энэ генерал зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые дэмжэдэг) частьнууд ниислэлдэ эзэлжэ байһан стратегическэ пунктнуудые орхижо, казармануудтаа бусаха гэһэн захиралта абаа.

«Кабинедые шэнэдхэлгые хүнгэдхэхын» тулада гадаадын хэрэгүүдэй министр Мариано Драго, гэгээрэлэй болон юстициин министр Энрике Суссини гэгшэд тушаалһаа буугаа гэжэ үдэ багта мэдээжэ болоо.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ[…]

БУРЯТ ҮНЭН
4-дэхи нюур

Манай адрес, телефо[н]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, […] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32. зам. редак[…] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной […] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советск[…] тельства—47-59, промышленности и транспорта, […] —35-14, культуры—34-05, писем и рабселькор[…] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтери[…] Для междугородных переговсров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства […] Бурятской АССР.

Н00657. Зак. […]